

Młodzi w Europie Środkowej 2024

Wyniki badania w Polsce

Opracowanie: Sonia Horonziak, Filip Pazderski

Spis treści

1. Wstęp
2. Nastroje społeczne i ocena sytuacji w kraju
3. Uznanie dla wartości demokratycznych
4. Elementy indywidualnej tożsamości
5. Zaufanie publiczne i aktywność obywatelska
6. Zainteresowanie polityką i źródła informacji na jej temat
7. Podejście do wybranych kwestii społecznych
8. Aneks metodologiczny

Wstęp

Przedstawiamy wyniki analizy badania ilościowego zrealizowanego we wrześniu 2024 roku na próbie 1074 Polek i Polaków w wieku 16-29 lat, uwzględniającej rozkład ze względu na płeć, wiek, poziom wykształcenia oraz wielkość miejsca zamieszkania. Dane do analizy zebrano z wykorzystaniem wywiadów internetowych wspomaganych komputerowo. Pełną informację o metodologii badania prezentujemy w aneksie.

Niniejsza analiza to kontynuacja badań z poprzednich lat (2018, 2020, 2023), kiedy Instytut Spraw Publicznych, we współpracy z National Democratic Institute, podjął się przeprowadzenia badań młodych w Polsce, w celu sprawdzenia ich postaw wobec demokracji, wybranych kwestii społecznych i zaangażowania obywatelskiego. Raport ten stanowi również część większego projektu badającego postawy młodych obywaterek i obywateli w wybranych krajach Europy Środkowej, tj. w Polsce, Słowacji oraz na Węgrzech.

W ramach raportu przyglądamy się ocenie sytuacji w kraju przez młode Polki i Polaków, ich stosunkowi do demokracji, zaufaniu do instytucji publicznych, podejściu do wybranych kwestii społecznych, a także źródłom informacji z których młodzi w Polsce czerpią wiedzę o sprawach publicznych. W analizie odnosimy się do danych z ubiegłych lat, by móc zaobserwować zmiany postaw młodych Polek i Polaków. Na tej podstawie sformułowaliśmy też ogólne wnioski oraz rekomendacje kierunków działań, których podjęcie może wpłynąć na poprawę niekorzystnych trendów w postawach młodych wobec demokracji, a także zwiększyć ich zainteresowanie aktywnością publiczną.

Główne wnioski z badania

Młode Polki i Polacy pozostają niezadowoleni z sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju, choć nastroje są lepsze niż przed wyborami w **2023 roku**. Negatywna ocena sytuacji w kraju nie przeszkadza 70% badanych mieć odczucie, że jakość życia w ich gospodarstwie domowym jest na zadowalającym poziomie.

Władze lokalne, Rzecznik Praw Obywatelskich i Unia Europejska to instytucje cieszące się w **2024 r. najwyższym zaufaniem wśród młodych**. W porównaniu z rokiem 2023 nastąpił ogólny wzrost zaufania młodych Polek i Polaków do instytucji życia publicznego.

Choć zadowolenie z obecnego rządu jest ponad dwukrotnie wyższe niż w 2023 r., to nadal niezadowolonych jest **2/3 młodych ludzi**. Liczba młodych ludzi zadowolonych z działań rządu jest też niższa niż w 2018 i 2020 r., kiedy przeprowadzane było badanie.

Wzrost cen i kosztów utrzymania, opieka zdrowotna oraz rosyjska agresja na sąsiadujące kraje to **najistotniejsze problemy w kraju dla młodych**. Na szczególną uwagę zasługuje kwestia bezpieczeństwa w związku z rosyjską agresją, która zrównała się z edukacją wyżej notowaną w 2023 roku.

Główne wnioski z badania c.d.

Demokratyczny system polityczny w różnym stopniu wspiera 74% młodych. Ponadto, od 2018 roku nastąpił wyraźny spadek poparcia dla rządów silnego przywódcy, bez oparcia w instytucjach demokratycznych.

Zainteresowanie polityką wśród młodych spada w naszym kraju. W 2018 r. 80% deklarowało zainteresowanie sprawami publicznymi. W 2020 r. liczba ta spadła do 68%, a w 2024 r. do 62%. Warto jednak dodać, że 2023 r. grupa ta była jeszcze mniejsza (55%).

Ponad 60% młodych Polek i Polaków uznaje, że członkostwo w Unii Europejskiej wzmacnia Polskę. W szczególności dostrzegają to wyborcy Lewicy oraz Koalicji Obywatelskiej. Przeciwnego zdania są głosujący na Konfederację.

Młodzi uznają, że polska szkoła nie przygotowuje w dostatecznym stopniu do funkcjonowania na rynku pracy i za mało uczy samodzielnego myślenia. Być może odzwierciedla to ich obawy o przyszłość i brak przygotowania do życia we współczesnym świecie. Podobnie jak w 2023 r. istotne okazuje się też wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego, w ramach którego szkoła nie spełnia według młodych swojej roli.

Nastroje społeczne i ocena sytuacji w kraju

Zadowolenie z sytuacji politycznej

Czy jesteś osobiście zadowolony(a) czy niezadowolony(a) z obecnej sytuacji politycznej w Polsce?

Tylko jedna czwarta polskiej młodzieży jest zadowolona z sytuacji politycznej w kraju

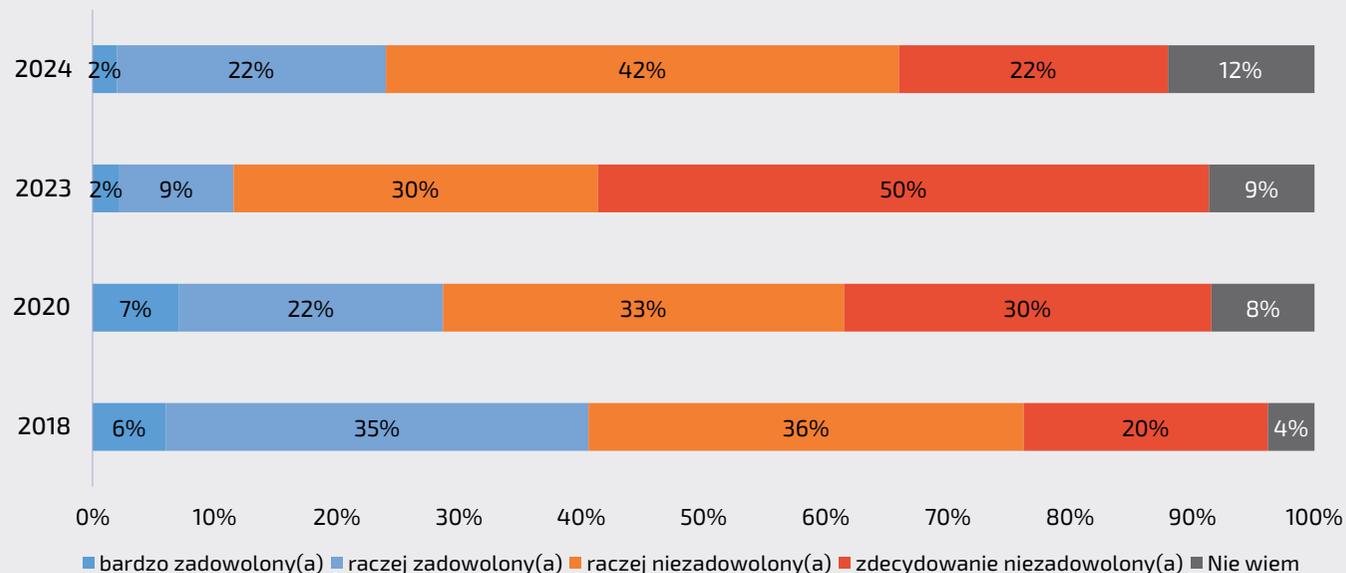
- Dwie trzecie młodych Polek i Polaków wyraża jakiś poziom niezadowolenia.
- Skrajne niezadowolenie z sytuacji politycznej w kraju podziela 22% młodych.
- Starsza kohorta (25-29 lat) jest nieco bardziej zadowolona niż najmłodsza (16-19 lat).
- Zadowolenie jest również związane z preferencjami politycznymi
- osoby popierające partie tworzące obecną koalicję rządzącą są bardziej zadowolone, a zwolennicy PiS i Konfederacji są bardziej niezadowoleni.

Zadowolenie z obecnej sytuacji politycznej: zmiana na przestrzeni lat

Czy jesteś osobiście zadowolony (a) lub niezadowolony (a) z obecnej sytuacji politycznej w Polsce?

Niezadowolenie młodych Polaków pozostaje wysokie, ale **spadło** w porównaniu z sytuacją przed wyborami w 2023 r.

- Od 2018 roku poziom zadowolenia młodych z sytuacji politycznej w kraju systematycznie spada, choć w 2024 roku nastąpił wzrost w porównaniu do sytuacji z czerwca 2023 roku, kiedy jedynie 11% młodych deklarowało zadowolenie z sytuacji w kraju.
- Niezadowolenie młodych Polek i Polaków w 2024 roku powróciło do poziomu z 2020 r. (z 80% w połowie 2023 r.). Ciągłe jednak jest ono o 8 p.p. wyższe niż w 2018 roku

Zadowolenie z obecnej sytuacji gospodarczej

Czy jesteś osobiście zadowolony(a) czy niezadowolony(a) z obecnej sytuacji gospodarczej w Polsce?

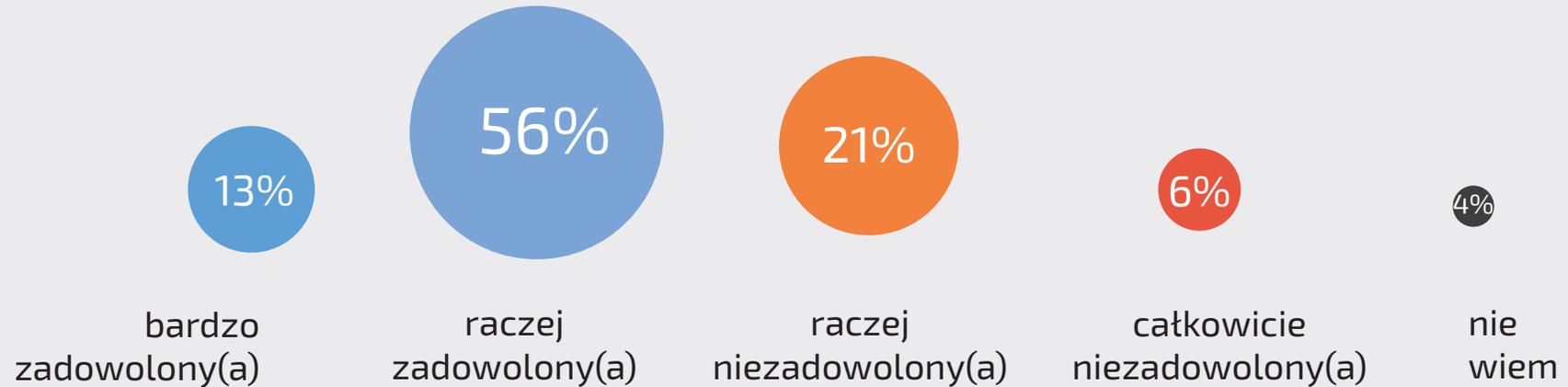
Tylko jedna czwarta młodych Polaków pozytywnie postrzega sytuację gospodarczą w kraju, ale nastroje są i tak lepsze niż w połowie 2023

- Najstarsza grupa młodych (25-29 lat) jest bardziej niezadowolona niż najmłodsza (16-19).
- Niezadowolenie jest wyższe wśród osób mieszkających na obszarach wiejskich oraz w małych i średnich miastach (do 100 tys. mieszkańców), ale najbardziej niezadowoleni są młodzi z małych miast (<20 tys. mieszkańców), gdzie niezadowolenie jest wyższe o 10 p.p. niż w całej populacji.
- Poziom niezadowolenia młodych ludzi z sytuacji gospodarczej jest niższy w porównaniu z wynikami z połowy 2023 r., kiedy 81% osób w wieku do 29 lat było niezadowolonych (przy 63% obecnie).

Zadowolenie z własnego poziomu życia

Czy jesteś zadowolony (a) lub niezadowolony (a) ze standardu życia w swoim gospodarstwie domowym?

Niezależnie od oceny sytuacji w kraju, aż 7 na 10 młodych ludzi jest zadowolonych z jakości życia w swoim gospodarstwie domowym

- Najstarsza grupa młodych (25-29 lat) jest bardziej niezadowolona niż najmłodsza (16-19 lat).
- Nie ma znaczących różnic w zadowoleniu między osobami mieszkającymi w różnych częściach kraju (na wsi i w miastach różnej wielkości).
- Osoby zadowolone z sytuacji politycznej są również bardziej zadowolone z sytuacji w swoim gospodarstwie domowym, to samo dotyczy osób głoszących na partię obecnej koalicji rządzącej (z wyjątkiem Lewicy).
- ALE i wśród osób głoszących na obecną opozycję (PiS i Konfederację) zadowolonych jest prawie 2/3.
- Bardziej pozytywna ocena własnej sytuacji może wynikać z faktu, że młodzi nie wiążą jej z szerszym kontekstem politycznym.

Zadowolenie z działalności polskiego rządu

W jakim stopniu jesteś zadowolony(a) lub niezadowolony(a) z polskiego rządu?

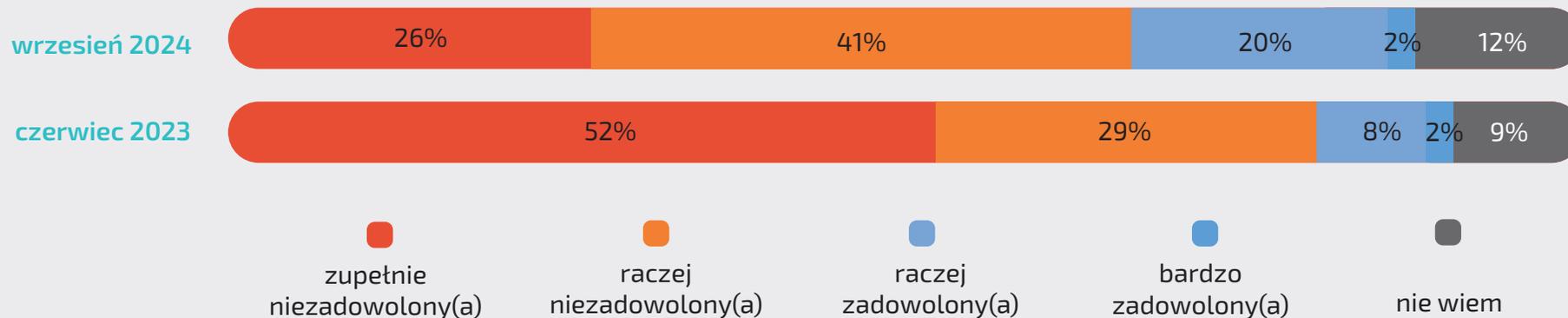
Jedynie 22% młodych Polek i Polaków wyraża zadowolenie z polskiego rządu. Z kolei **niezadowolonych jest 67%**.

- Grupa najstarszych młodych ludzi (l. 25-29) jest nieco bardziej zadowolona niż najmłodsza kohorta.
- Zadowolenie i niezadowolenie z obecnego rządu jest też skorelowane z oceną własnego poziomu życia, a także z preferencjami politycznymi.
- Liczba młodych ludzi zadowolonych z działań rządu jest teraz niższa niż w 2020 r. (29% zadowolonych) kiedy odnotowaliśmy spadek zadowolenia w porównaniu z wynikami z 2018 r. (39% osób zadowolonych z polskiego rządu).
- Nieco większa jest też teraz grupa niezadowolonych z obecnego rządu (67%) niż w 2020 r. (64%) - warto jednak zauważyć, że w 2023 r. 81% młodych wyraziło niezadowolenie (zob. następny slajd).

Zadowolenie z działalności polskiego rządu w latach 2023-24

Poziom niezadowolenia z działań polskiego rządu wśród osób w wieku 18-29 lat (06.2023 i 09.2024)

Poziom niezadowolenia z obecnego rządu jest mniejszy niż w 2023 r., **ale nadal 2/3 młodych ludzi jest niezadowolonych**

- Poziom zadowolenia młodych ludzi z działań rządu jest obecnie ponad dwukrotnie wyższy niż w połowie 2023 r., kiedy był z kolei rekordowo niski (na poziomie 10%).
- Spadła również liczba osób zdecydowanie niezadowolonych. W 2023 roku było to 52% młodych, w 2024 roku 26%.

Źródło: ISP/NDI 09.2024, CAWI, N=1074; ISP/NDI 06.2023, CAWI, N=705

Nastroje społeczne i ocena sytuacji w kraju – główne obserwacje

Młode Polki i Polacy pozostają niezadowoleni z sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju, choć nastroje są lepsze niż przed wyborami w 2023 roku. Bardziej negatywnie sytuację polityczną w kraju oceniają najmłodszy (16-19 lat), z kolei sytuacja gospodarcza jest gorzej oceniana przez najstarszą grupę młodych (25-29 lat).

Od 2018 roku poziom zadowolenia młodych z sytuacji politycznej w kraju systematycznie spada. Warto jednak zaznaczyć, że w 2024 roku nastąpił wzrost w porównaniu do wyników badania z czerwca 2023 roku, kiedy jedynie 11% młodych deklaroowało w różnym stopniu zadowolenie z sytuacji w kraju.

Zadowolenie z biegu spraw w kraju koreluje z preferencjami politycznymi. Osoby popierające partie tworzące obecną koalicję rządzącą są bardziej zadowolone, a wśród zwolenników opozycyjnych PiS i Konfederacji wyraźniejsze jest niezadowolenie z sytuacji w kraju

Sytuacja gospodarcza w Polsce jest szczególnie źle oceniana przez młodych z małych miast (<20 tys. mieszkańców). Tam niezadowolenie jest wyższe o 10 p.p. niż w całej populacji. Warto również przyglądać się nastrojom młodych mieszkających na obszarach wiejskich, gdzie poziom niezadowolenia również jest znaczący.

Nastroje społeczne i ocena sytuacji w kraju – główne obserwacje

Negatywna ocena sytuacji w kraju nie przeszkadza 70% badanych mieć odczucie, że jakość życia w ich gospodarstwie domowym jest na zadowalającym poziomie. Może to wynikać z faktu, że postrzeganie własnej sytuacji nie jest tak bardzo związane z polaryzacją społeczno-polityczną, gdyż prawie 2/3 osób deklarujących oddanie głosu na opozycję (PiS oraz Konfederację), pozytywnie ocenia swoją jakość życia.

Choć zadowolenie z obecnego rządu jest ponad dwukrotnie wyższe niż w 2023 r., to nadal niezadowolonych jest 2/3 młodych ludzi. Liczba młodych ludzi zadowolonych z działań rządu jest też niższa niż w 2018 i 2020 r., kiedy przeprowadzane było badanie.

Młodzi wydają się rozczarowani sposobem prowadzenia polityki i funkcjonowania państwa, mimo że podczas wyborów z października 2023 roku w rekordowo dużej liczbie stawili się przy urnach. W przypadku braku wyraźnych działań ze strony obecnie rządzących, niezadowolenie młodych ludzi może wzrastać, mimo poprawy w stosunku do połowy 2023 roku.

Uznanie dla wartości demokratycznych

Opinie na temat różnych rodzajów rządów

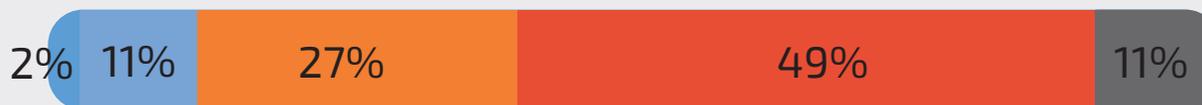
Poniżej przedstawiono opisy dwóch typów systemów politycznych.
Czy byłyby one bardzo dobrym, raczej dobrym, raczej złym czy bardzo złym sposobem rządzenia w Polsce?

● bardzo dobry ● raczej dobry ● raczej zły ● bardzo zły ● nie wiem

Demokratyczny system polityczny, w którym decyzje podejmowane są w drodze uzgodnień politycznych i konsultacji publicznych

Ustrój oparty na silnym przywódcy, który nie musi liczyć się ze zdaniem parlamentu ani społeczeństwa obywatelskiego

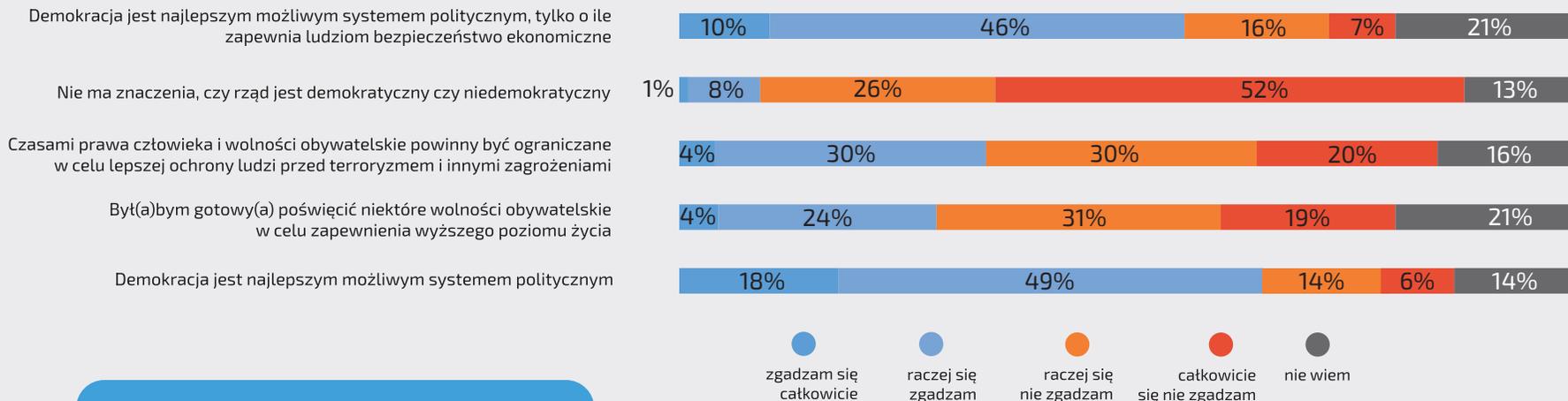
74% młodych deklaruje przywiązanie do demokratycznego systemu politycznego

- System demokratyczny jest wspierany przez większą część młodych kobiet niż mężczyzn (77% do 70%).
- Zadowolenie z obecnej sytuacji politycznej i gosp., a także z własnego poziomu życia koreluje również z wyższym poparciem dla demokracji.
- Większe wsparcie demokracji deklarują wyborcy KO oraz Lewicy (83 i 87%), z kolei zwolennicy Konfederacji częściej niż wyborcy innych ugrupowań krytycznie oceniają demokrację (21%) i popierają rządy silnego lidera (20%).
- 3 p.p. więcej młodych ludzi popiera liberalną demokrację w porównaniu z wynikami z 2020 r.
- Z drugiej strony, nastąpił wyraźny spadek poparcia dla rządów silnego przywódcy - z 26% w 2020 roku do 13% w 2024 roku.

Stosunek do demokracji i jej różnych wymiarów

Czy zgadzasz się lub nie zgadzasz z następującymi stwierdzeniami dotyczącymi demokracji i reżimu politycznego?

67% osób młodych uważa demokrację za najlepszy system polityczny, choć 28% poświęciłoby niektóre prawa obywatelskie na rzecz lepszej jakości życia

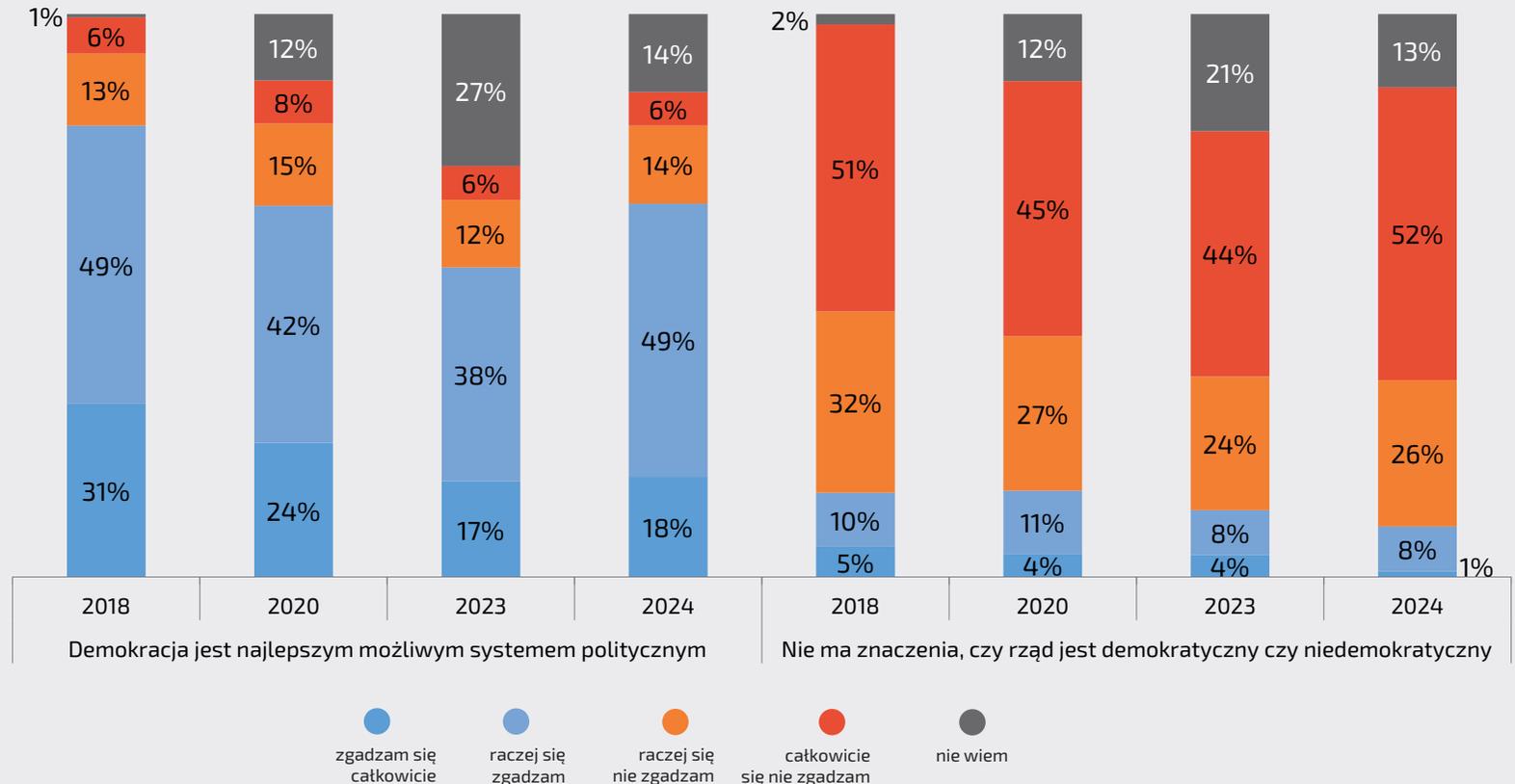
- Po ciągłym spadku uznania dla demokracji (w 2018, 2020 i 2023 r.), wiara w ten system wzrosła – z 51% uznających go za najlepszy system w 2023 r. do 67% w 2024 r.
- W tym samym czasie grupa, która pozytywnie ocenia demokrację tylko tak długo, jak zapewnia ona bezpieczeństwo ekonomiczne, pozostała taka sama w porównaniu do 2023 r.
- Gotowość do rezygnacji z niektórych praw obywatelskich w zamian za bezpieczeństwo i lepszą jakość życia również utrzymuje się na podobnym poziomie jak w 2023 r. (ale w obu przypadkach poparcie dla takiej opcji spadło w porównaniu do 2020 r.).

Stosunek do demokracji: zmiana na przestrzeni lat

Zmiana poparcia dla wartości związanych z demokracją (2018-2024)

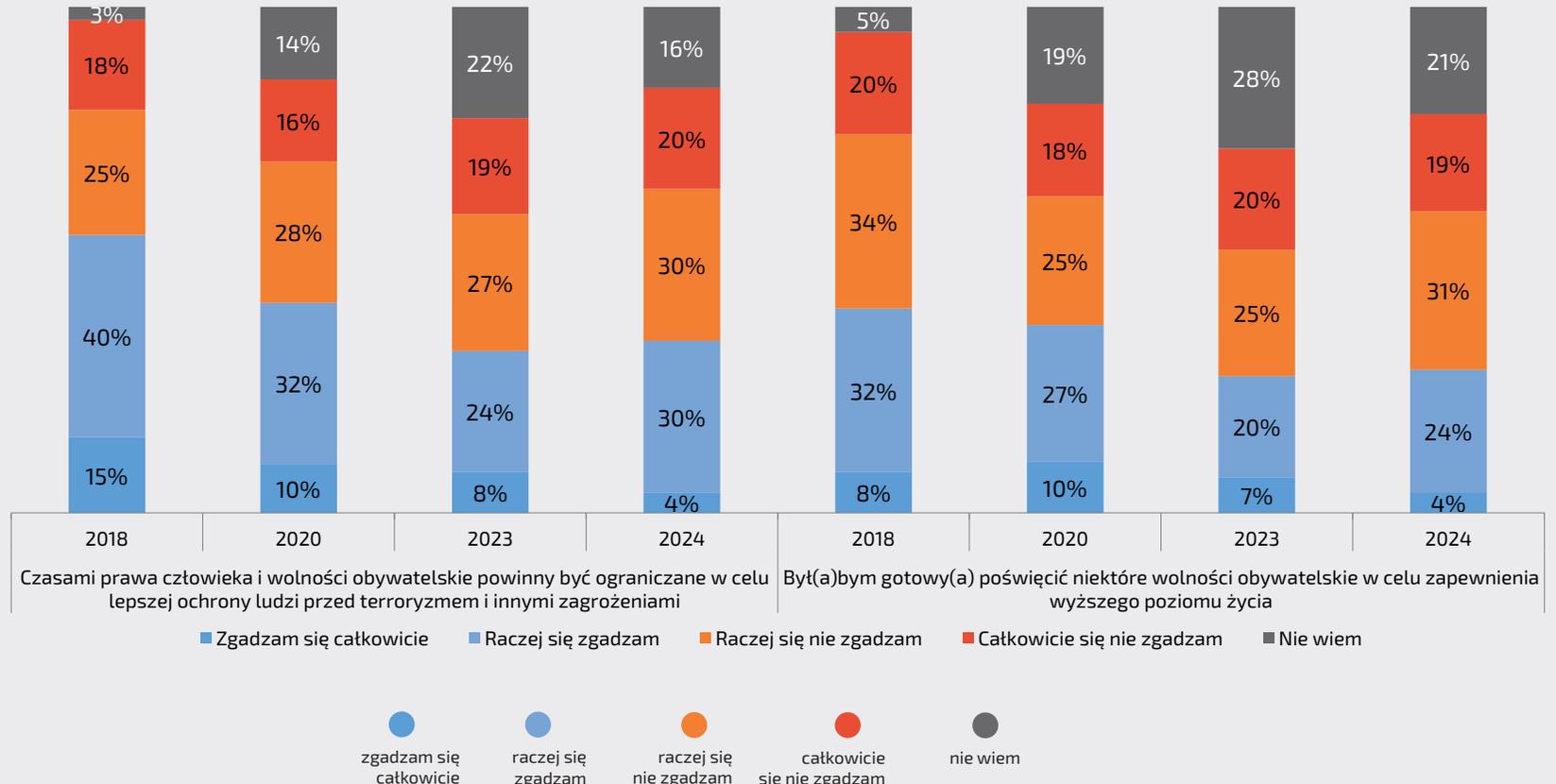
Przekonanie, że demokracja jest najlepszym systemem politycznym **wzrosło po spadku obserwowanym od 2018 r.**

Stosunek do demokracji: zmiana na przestrzeni lat

Zmiana poziomu uznania dla wartości demokratycznych (2018-2024)

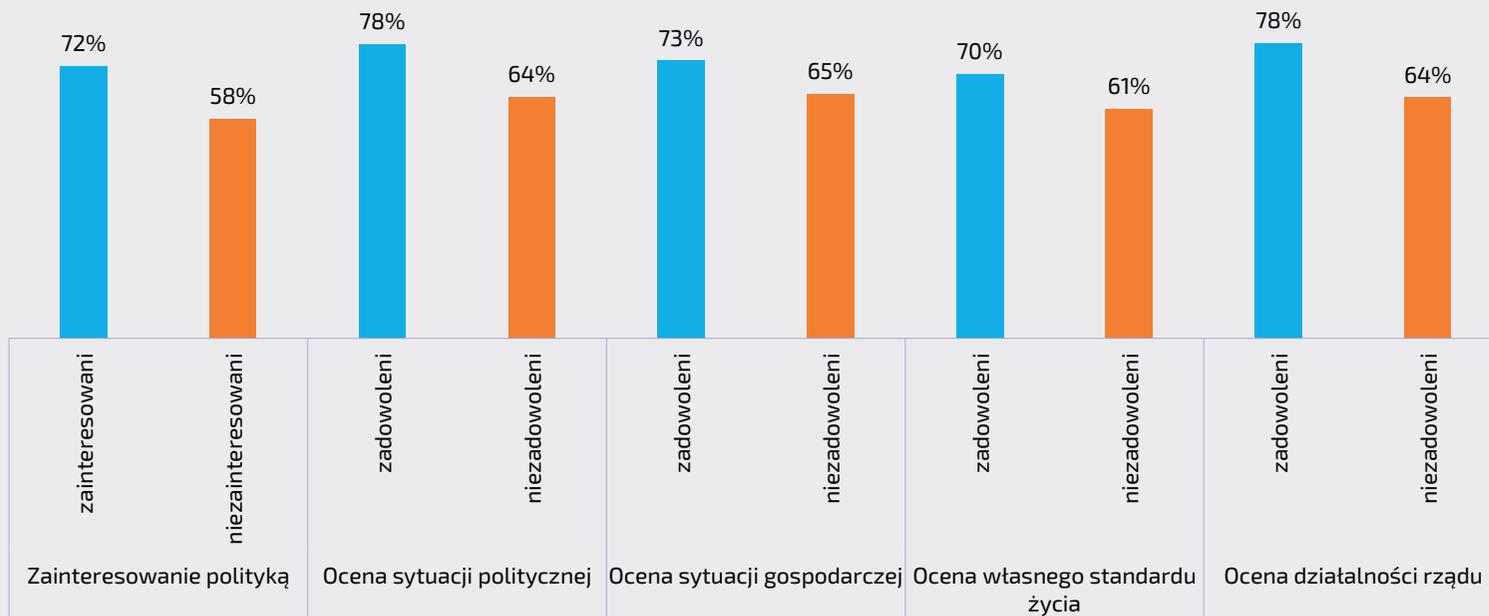

Gotowość do rezygnacji z niektórych praw obywatelskich znacznie spadła w porównaniu z 2018 rokiem i od 2023 roku utrzymuje się na podobnym poziomie

Stosunek do demokracji a ocena sytuacji w kraju i zainteresowanie sprawami publicznymi

Demokracja jest najlepszym możliwym systemem politycznym (odp. twierdzące)

Większe przywiązanie do demokratycznego systemu politycznego jest skorelowane z zainteresowaniem polityką i zadowoleniem z sytuacji w kraju

- Uznanie demokracji za najlepszy system polit. koreluje z zainteresowaniem polityką oraz z zadowoleniem z sytuacji polit., gospodarczej i z działania rządu, jak również z zadowoleniem z własnego standardu życia;
- Uznanie dla demokracji różnicują też częściowo preferencje polityczne – demokrację częściej popierają głosujący na KO i Lewicę (wspiera ją 82% i 79% wyborców tych partii), a rzadziej jest tak wśród wyborców Konfederacji (56%);
- Jeszcze mniejsze uznanie dla demokracji jest wśród osób o niesprecyzowanych poglądach lub wręcz zniechęconych do polityki (53% i 34%).

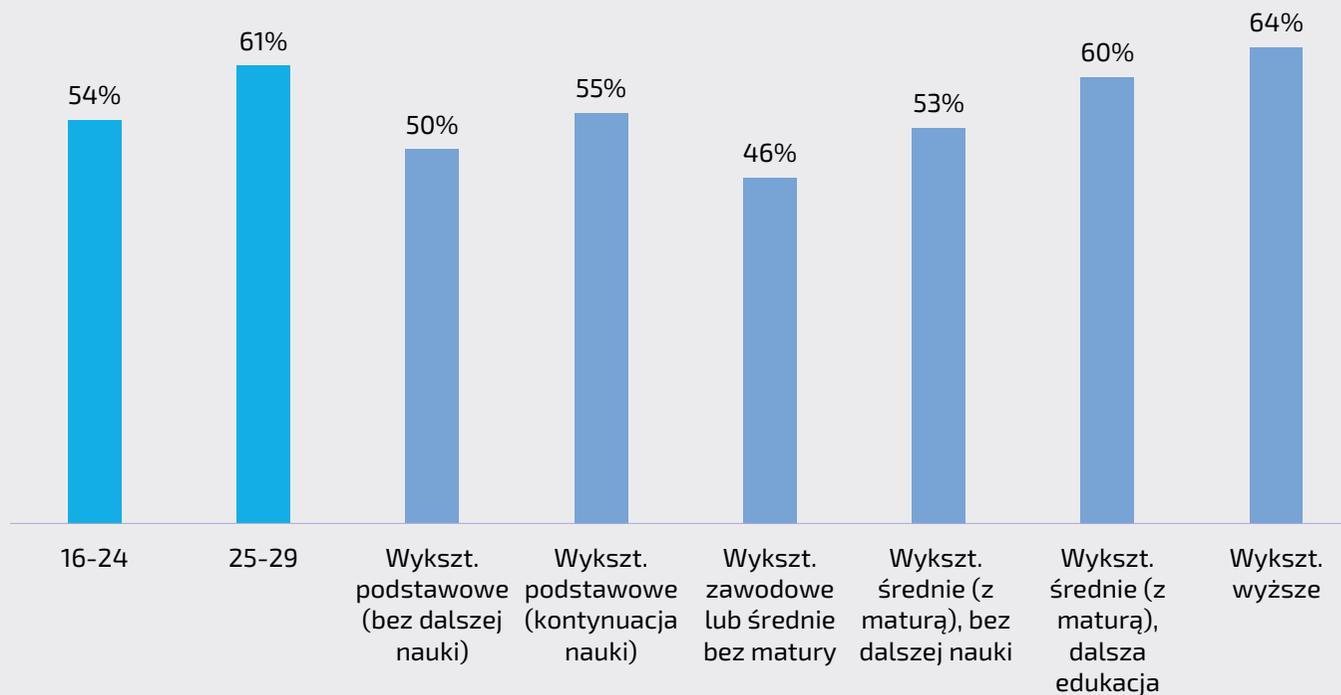

Przywiązania do demokracji a jej efektywność w odpowiadaniu na potrzeby ekonomiczne

Osoby starsze i lepiej wykształcone częściej łączą uznanie dla demokracji z jej skutecznością w zapewnieniu podstawowych potrzeb

- Osoby zainteresowane polityką częściej uznają wartość demokracji, o ile zapewnia bezpieczeństwo ekonomiczne (62%). W przypadku osób niezainteresowanych, jedynie 50% zgadza się z tym stwierdzeniem.
- Większe odsetki deklarujących przywiązanie do demokracji, jeśli zapewnia podstawowe potrzeby, można znaleźć wśród popierających Trzecią Drogę (66%) i KO (70%). Natomiast mniejsze przywiązanie do takiego postrzegania demokracji deklarują osoby nie posiadające sprecyzowanych poglądów politycznych lub deklarujące brak udziału w wyborach (35% i 34% wskazań).

Demokracja jest najlepszym możliwym systemem politycznym, tylko o ile zapewnia ludziom bezpieczeństwo ekonomiczne (odp. twierdzące)

Uznanie dla wartości demokratycznych – główne obserwacje

Demokratyczny system polityczny w różnym stopniu wspiera 74% młodych.

Ponadto, od 2018 roku nastąpił wyraźny spadek poparcia dla rządów silnego przywódcy, bez oparcia w instytucjach demokratycznych.

Choć uznanie dla demokracji, jako najlepszego systemu politycznego pozostaje silne,

to 28% młodych poświęciłoby niektóre prawa obywatelskie na rzecz lepszej jakości życia. Dodatkowo 56% osób pozytywnie ocenia demokrację tylko tak długo, jak zapewnia ono bezpieczeństwo ekonomiczne.

Obserwujemy większe przywiązania do systemu demokratycznego młodych kobiet oraz osób z wyższym wykształceniem i uczących się w szkołach ponadpodstawowych.

Może być to wpływ zwiększonej aktywności obywatelskiej w ostatnich latach, który przełożył się na docenienie partycypacyjnych możliwości, które daje demokracja.

Uznanie dla wartości demokratycznych – główne obserwacje

Na ocenę demokracji wpływa polaryzacja polityczna wyrażona nie tylko w preferencjach partyjnych, ale poglądach na funkcjonowanie naszego kraju. Częściej wiarę w ten system deklarują osoby zadowolone z sytuacji w Polsce i popierające partie tworzące obecnie rządzącą koalicję.

Łączenie pozytywnej oceny demokracji z jej efektywnością w zapewnianiu podstawowych potrzeb ekonomicznych jest wyrażane częściej przez osoby z **najstarszej kohorty młodych (25-29 lat), lepiej wykształcone i interesujące się polityką**. Może to wynikać z ich większej świadomości dotyczącej funkcjonowania państwa i społeczeństwa.

Elementy indywidualnej tożsamości

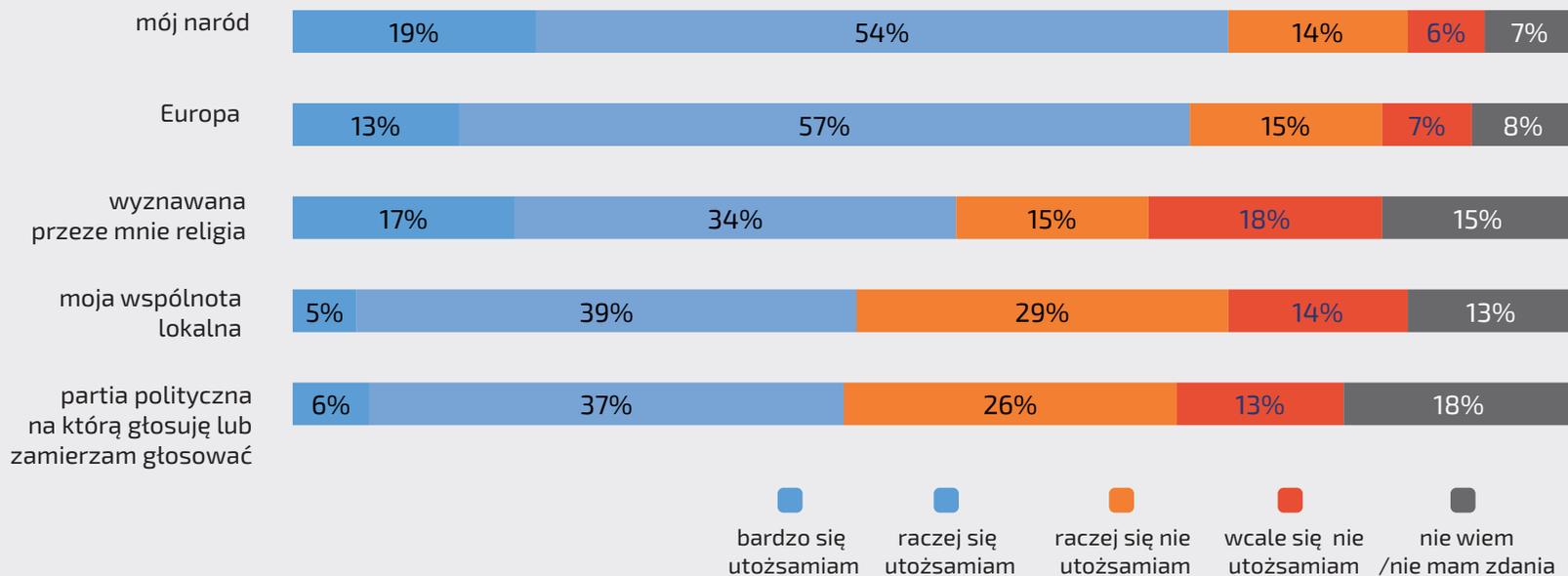

Autoidentyfikacja z wybranymi podmiotami

W jakim stopniu utożsamiasz się lub nie utożsamiasz z następującymi podmiotami?

**Polski naród
i Europa
to dwa podmioty,
z którymi najsilniej
identyfikują się
młodzi w Polsce**

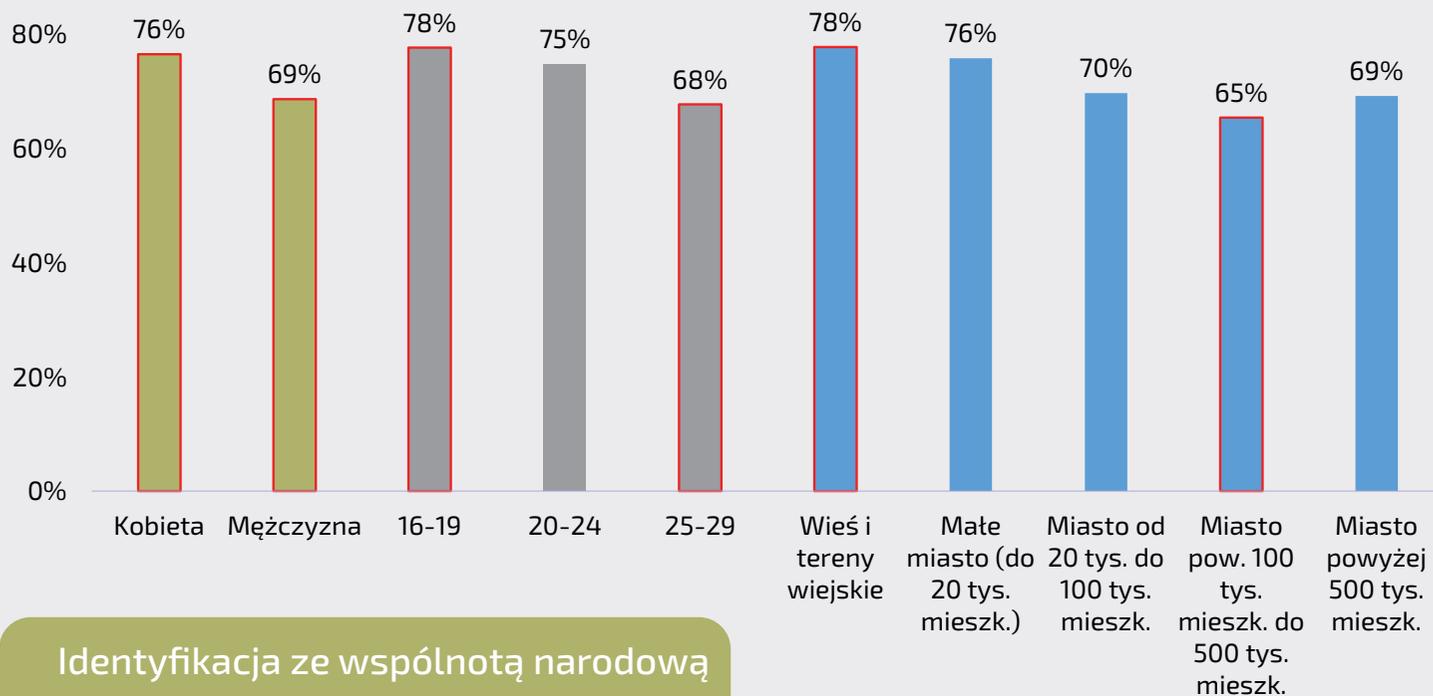
- Identyfikacja z narodem nieznacznie wzrosła z 70% w 2020 roku do 73% w 2024 r.
- Identyfikacja z Europą wzrosła wyraźniej - z 60% w 2020 r. do 70% w 2024 r.
- Natomiast poziom identyfikacji z innymi kategoriami spadł - z religią z 55% w 2020 r. do 51% w 2024 r., ze wspólnotą lokalną z 51% w 2020 r. do 44% w 2024 r., a ze wspieraną partią polityczną z 47% w 2020 r. do 43% w 2024 r.

Identyfikacja z narodem w różnych grupach

- Wyższe wskazania identyfikacji z narodem można zauważyć na wsi i w najmniejszych miejscowościach. Z kolei w dużych miastach (50-100 tys. mieszkańców) jest większa grupa deklarujących wprost, że nie utożsamia się z narodem.
- Częstsze utożsamianie się z narodem jest też związane z zadowoleniem ze standardu swojego życia (77%).
- Większą grupę identyfikujących się z narodem można znaleźć wśród osób niezadowolonych z sytuacji politycznej w kraju oraz z działalności obecnego rządu (w każdym przypadku to 75%). Może to być związane z większym odsetkiem deklarujących przywiązanie do polskości wśród wyborców PiS (82%).
- Wyraźnie rzadsze jest przywiązanie do polskości wśród deklarujących brak udziału w wyborach (47% wskazań).

Poziom utożsamienia się z narodem w różnych grupach demograficznych
(Czerwoną obwódką zaznaczono różnice ważne statystycznie w porównaniu do całej próby)

Identyfikacja ze wspólnotą narodową
jest silniejsza wśród młodych kobiet,
najmłodszych badanych oraz
mieszkańców wsi

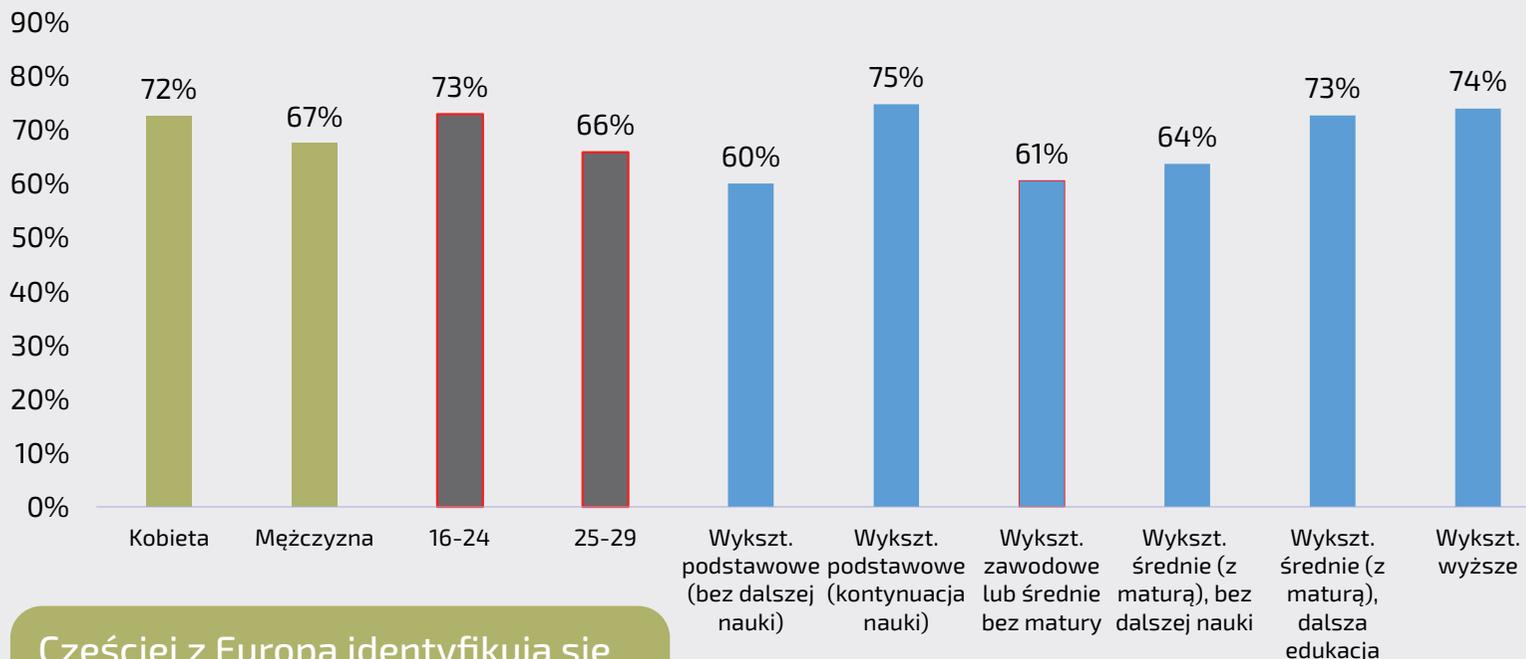

Identyfikacja z Europą w różnych grupach

Poziom identyfikacji z Europą w różnych grupach demograficznych

(Czerwoną obwódką zaznaczono różnice ważne statystycznie w porównaniu do całej próby)

- Mniejsza niż w całej próbie jest grupa utożsamiających się z Europą osób z wykształceniem zawodowym lub średnim bez matury (61%).
- Wśród osób zadowolonych z sytuacji politycznej, gospodarczej i działalności rządu oraz ze standardu własnego życia więcej osób deklaruje przywiązanie do Europy.
- Identyfikacja te wydaje się też korelować z preferencjami politycznymi –mniejsze odsetki głosujących na opozycyjne PiS (60%) i Konfederację (57%) deklaruje identyfikację europejską, a większe popierających KO (81%) i Lewicę (95%).

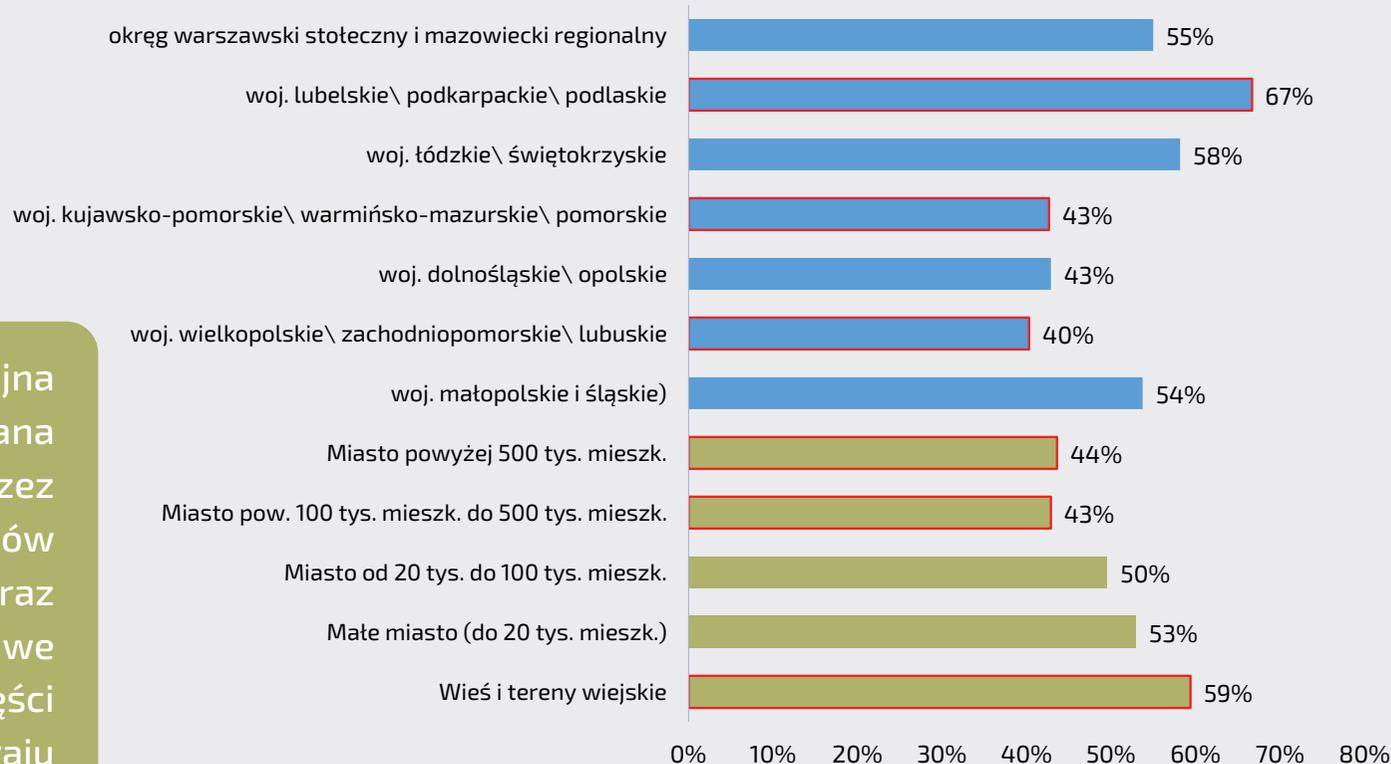
Częściej z Europą identyfikują się najmłodszy badani oraz osoby zadowolone z różnych aspektów sytuacji w kraju

Identyfikacja z religią w różnych grupach

Poziom identyfikacji religijnej w różnych grupach demograficznych

(Czerwoną obwódką zaznaczono różnice ważne statystycznie w porównaniu do całej próby)

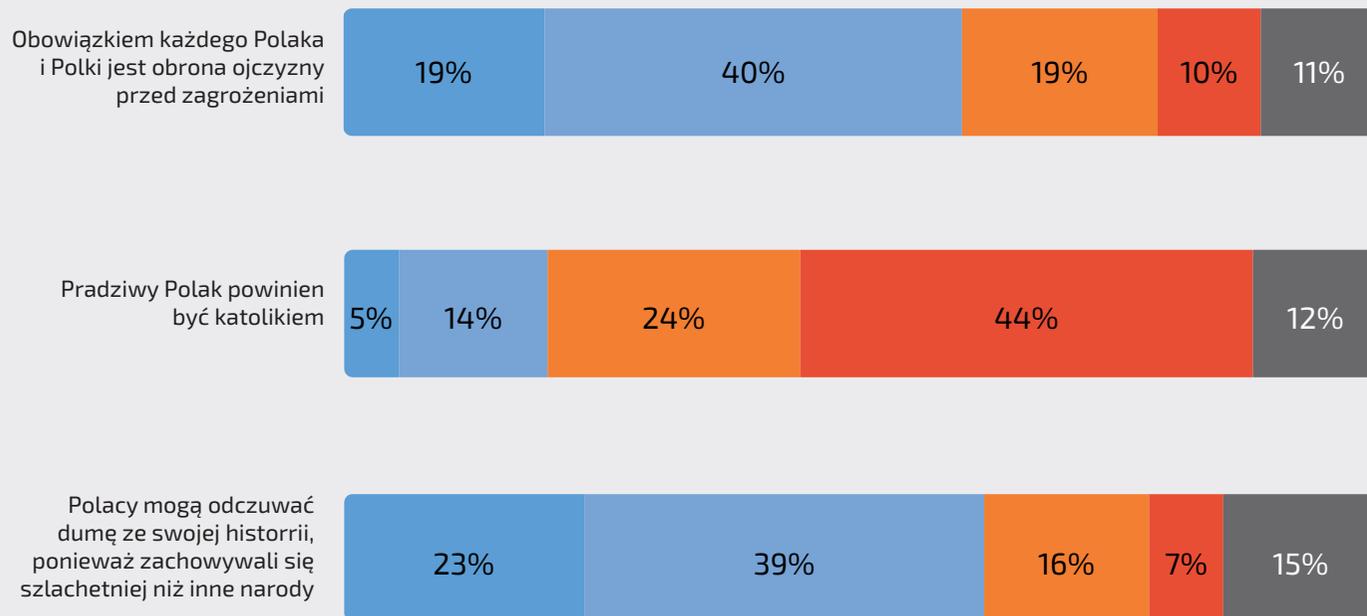
Tożsamość religijna jest deklarowana częściej przez młodych z terenów wiejskich oraz mieszkających we wschodniej części kraju

- Przywiązanie do religii deklaruje mniejszy odsetek osób mieszkających w dużych i największych miastach w kraju (kolejno 43% i 44%).
- Mniej religijni są młodzi mieszkający w zachodnio-północnej oraz północnej części kraju – taką identyfikację deklaruje tam odpowiednio 40% i 43% badanych;
- O ile młodzi we wschodniej i południowo-wschodniej części kraju są bardziej przywiązani do religii, to nie ma znaczących różnic w porównaniu z całą próbą w poziomie ich identyfikacji narodowej;
- Częstotliwość identyfikacji religijnej jest też skorelowana z preferencjami politycznymi – częściej deklarują ją wyborcy PiS (74%) i Konfederacji (60%), a rzadziej pojawia się wśród popierających KO (43%) i Lewicę (30%).

Postawy patriotyczne /poczucie dumy narodowej

Czy zgadzasz się lub NIE zgadzasz z następującymi stwierdzeniami

●
zgodzam się całkowicie

●
raczej się zgadzam

●
raczej się nie zgadzam

●
całkowicie się nie zgadzam

●
nie wiem

Wśród ludzi młodych, w różnym stopniu przeważają postawy patriotyczne. Ok. 3/5 uważa, że Polacy mogą być dumni ze swoich postaw w historii, a ich obowiązkiem jest obrona ojczyzny

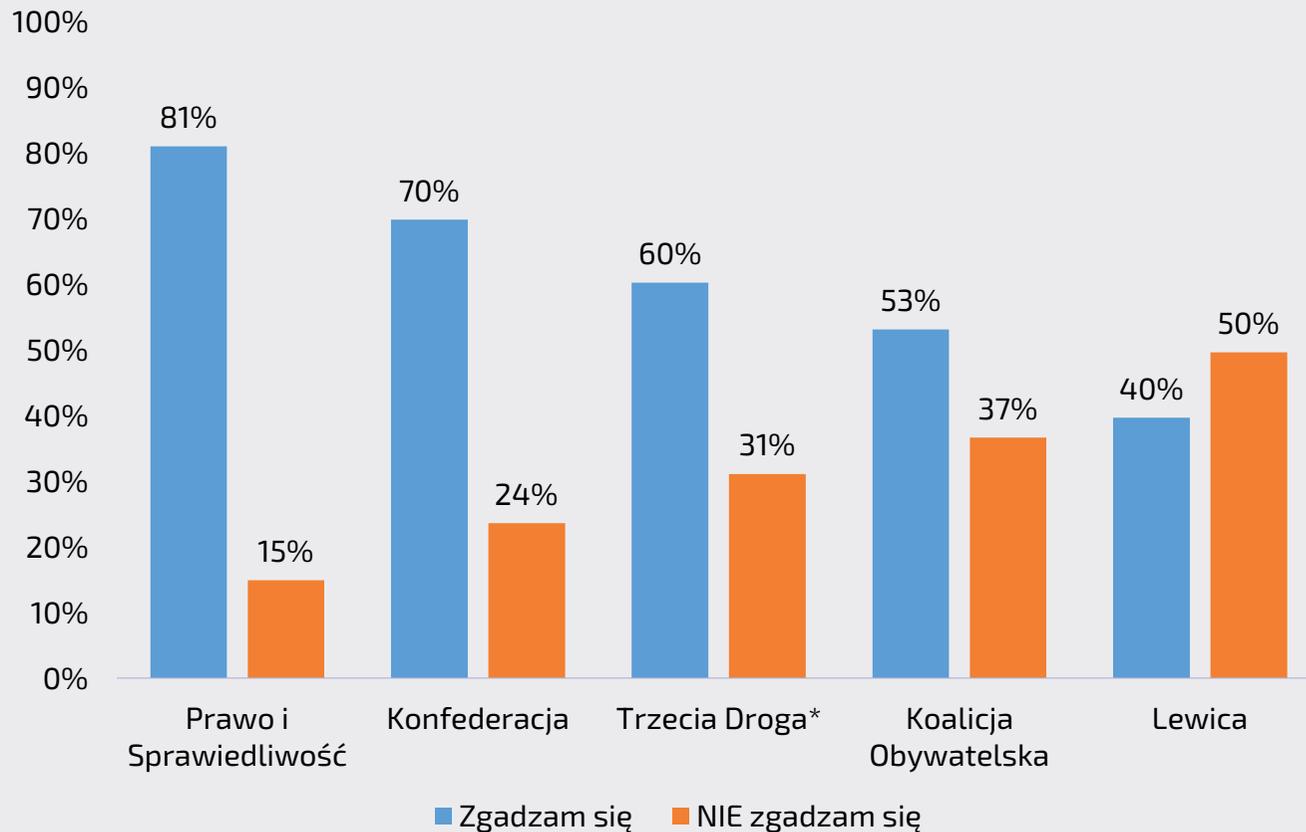
- Szczególną zgodność (69%) w zakresie obowiązku obrony ojczyzny wykazują mieszkańcy województw Polski wschodniej (lubelskiego, podkarpackiego i podlaskiego). Być może wpływ na to ma graniczenie tych obszarów z Ukrainą będącą w trakcie wojny.
- Utożsamianie polskości z byciem katolikiem u większości młodych Polek i Polaków (68%) budzi sprzeciw. Jego siłę różnicuje jednak wiele czynników. Mieszkańcy Polski wschodniej (woj. podlaskie, lubelskie i podkarpackie) częściej zgadzają się z tą opinią (31%), natomiast młodzi z zachodniej części kraju (woj. wielkopolskie, zachodniopomorskie i lubuskie) najrzadziej popierają to stwierdzenie (12%).
- 62% Polaków zgadza się, że Polacy powinni odczuwać dumę ze swojej historii, gdyż zachowali się bardziej szlachetnie od innych. W szczególności ze zdaniem tym zgadzają się osoby niezadowolone z sytuacji politycznej czy gospodarczej naszego kraju.

Obowiązkiem każdego Polaka i Polki jest obrona ojczyzny przed zagrożeniami – elektoraty partii

Opinie w kwestii obowiązku ochrony ojczyzny korelują też z preferencjami politycznymi dotyczącymi większości partii zasiadających w sejmie. Zdecydowanie częściej zgadzają się z nią wyborcy partii prawicowych. Odwrotnie jest z wyborcami KO i Lewicy, gdzie w przypadku tej ostatniej więcej osób nie wyraża zgody

Obowiązkiem każdego Polaka jest obrona ojczyzny

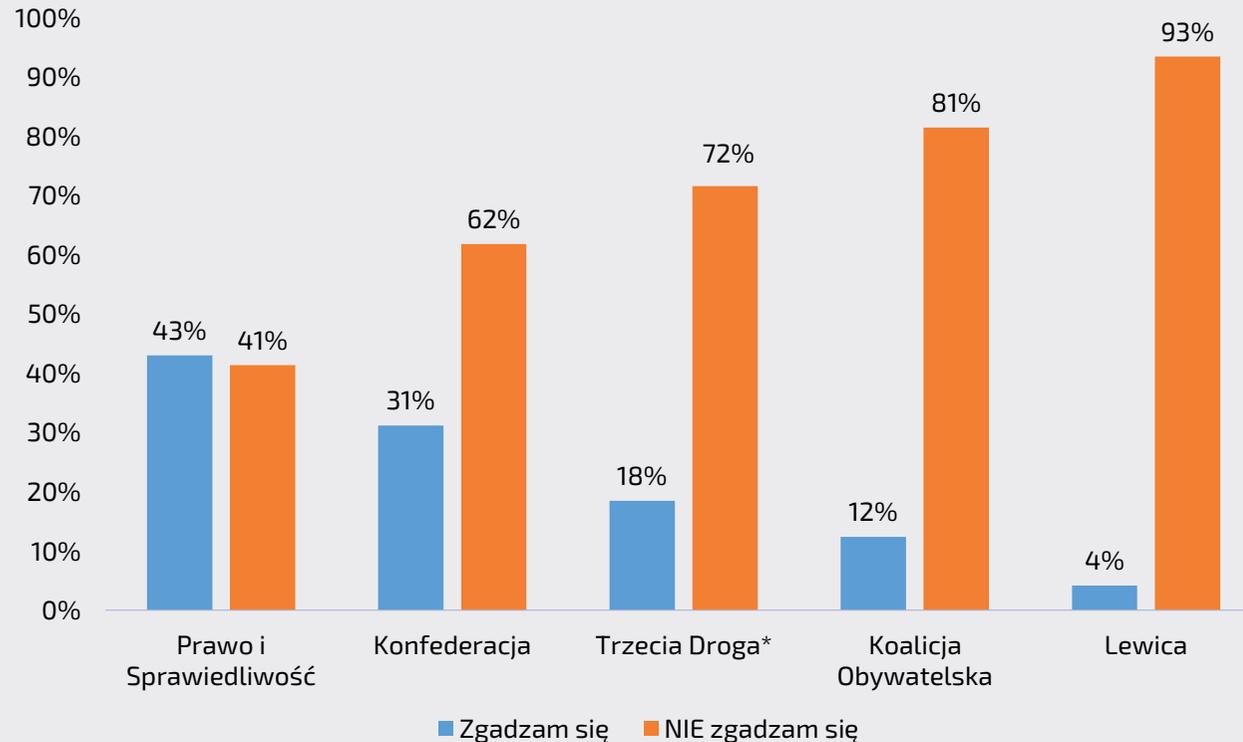
* Wyniki dla tego ugrupowania nie różnią się w sposób ważny statystycznie w porównaniu do całej próby

Prawdziwy Polak powinien być katolikiem

Poparcia dla tej opinii odbiega od średniej w całej próbie w elektoratach większości partii sejmowych. Tylko wśród wyborców PiS jest więcej zwolenników niż przeciwników poglądu, że prawdziwy Polak powinien być katolikiem. W elektoracie Konfederacji więź z kościołem katolickim jest mniej ważna

Prawdziwy Polak powinien być katolikiem

- Pogląd ten występuje częściej u mieszkańców wsi, osób z wykształceniem zawodowym lub średnim bez matury.
- Większe odsetki odrzucających tę opinię są wśród osób mieszkających w miastach średnich (20-100 tys. mieszk.) i dużych (100-500 tys. mieszk.) – po 74%;
- Częściej odrzucają je też osoby zainteresowane polityką i zadowolone z sytuacji politycznej, ze standardu swojego życia oraz z działalności rządu

* Wyniki dla tego ugrupowania nie różnią się w sposób ważny statystycznie w porównaniu do całej próby

Elementy indywidualnej tożsamości – główne obserwacje

Młodzi w Polsce identyfikują się najsilniej z własnym narodem oraz Europą. Z kolei poziom identyfikacji z religią, wspólnotą lokalną czy partią polityczną spadł w porównaniu z 2020 r.

Większą grupę identyfikujących się z narodem można znaleźć wśród osób niezadowolonych z sytuacji politycznej w kraju oraz z działalności obecnego rządu. Najczęściej z narodem identyfikują się też deklarujący oddanie głosu na PiS (82%).

Częstsza identyfikacja z Europą jest wśród osób zadowolonych z sytuacji politycznej, gospodarczej i działalności rządu oraz ze standardu własnego życia. Identyfikacja ta jest też deklarowana najczęściej przez młodych głosujących na Lewicę (95%) oraz KO (81%).

Identyfikacja religijna pozostaje silniejsza wśród młodych z bardziej tradycyjnych grup. W szczególności można tutaj wymienić młodych mieszkających na terenach wiejskich oraz we wschodniej części kraju. Częściej deklarują ją też wyborcy PiS i Konfederacji.

Elementy indywidualnej tożsamości – główne obserwacje

62% młodych Polek i Polaków uznaje, że Polacy mogą być dumni ze swoich postaw w historii, a 59% uważa, że obowiązkiem każdego Polaka i Polki jest **obrona ojczyzny przed zagrożeniami.**

Do identyfikacji patriotycznej nie zaliczyli oni jednak religii, gdyż tylko 19% twierdzi, że prawdziwy Polak powinien być katolikiem.

Przekonanie o obowiązku do obrony ojczyzny jest bardziej popularne wśród kobiet, co może mieć związek z brakiem łączy tej kategorii z obowiązkową służbą wojskową, która **historycznie obejmowała tylko mężczyzn.**

Obowiązek ten częściej też wspierają najmłodszy badani, mieszkańcy małych miast oraz wyborcy partii prawicowych.

Podejście do opinii, że prawdziwy Polak powinien być katolikiem różnicuje elektoraty dwóch głównych opozycyjnych partii ideologicznie **prawicowych.** Wśród wyborców PiS jest więcej zwolenników niż przeciwników tego poglądu, a u głosujących na Konfederację tak wyrażana więź z kościołem katolickim jest mniej ważna.

Mieszkańcy wschodnich i południowo-wschodnich województw kraju wyróżniają się większym patriotyzmem rozumianym w kategoriach narodowych. Na tych obszarach najsilniejsze jest poczucie dumy ze szlachetności postępowania Polaków w przeszłości, przekonanie o obowiązku obrony ojczyzny oraz wiara w występowanie więzi między polskością a katolicyzmem.

Zaufanie publiczne i aktywność obywatelska

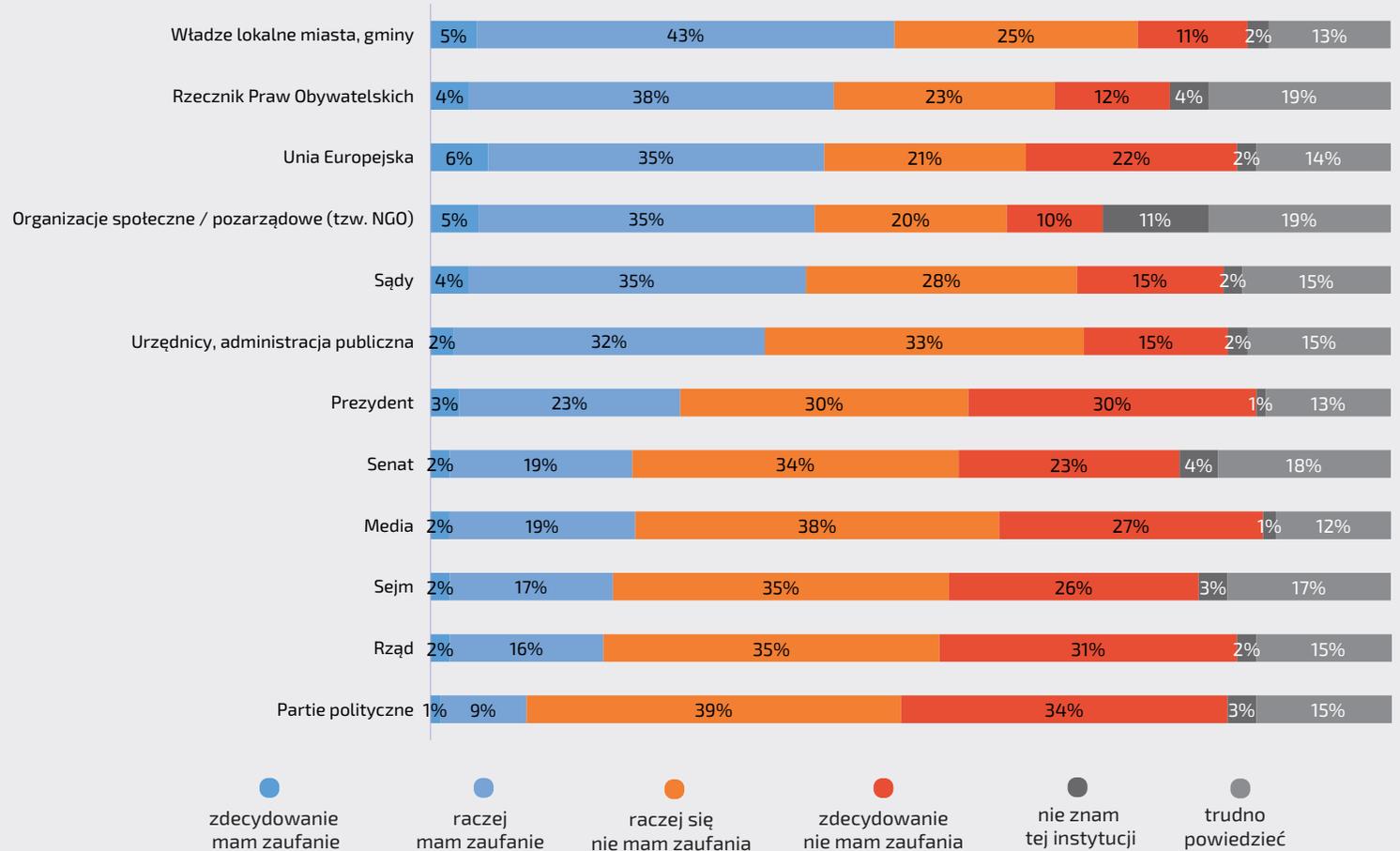

Zaufanie do instytucji życia publicznego

Władze lokalne cieszą się największym zaufaniem młodych, zaliczając od 2023 roku znaczny wzrost poziomu zaufania z 37% do 48%

- Unia Europejska, w 2023 ciesząca się największym zaufaniem, znalazła się na podium, choć nastąpił nieznaczny spadek poziomu zaufania do niej (z 42% do 41%).
- Polskie sądy z kolei zdecydowanie zyskały na zaufaniu, w porównaniu z poprzednim rokiem (gdzie ufano im tylko 14% młodych), choć widać w tym o 12 p.p. większe zaufanie przede wszystkim ze strony młodych Polek.
- Młode Polki ogólnie ufają instytucjom publicznym bardziej niż młodzi Polacy, ale ci ostatni częściej obdarzają zaufaniem instytucje władzy wykonawczej jak Prezydent czy rząd.

Czy, ogólnie rzecz biorąc, masz zaufanie czy też nie masz zaufania do wymienionych instytucji?

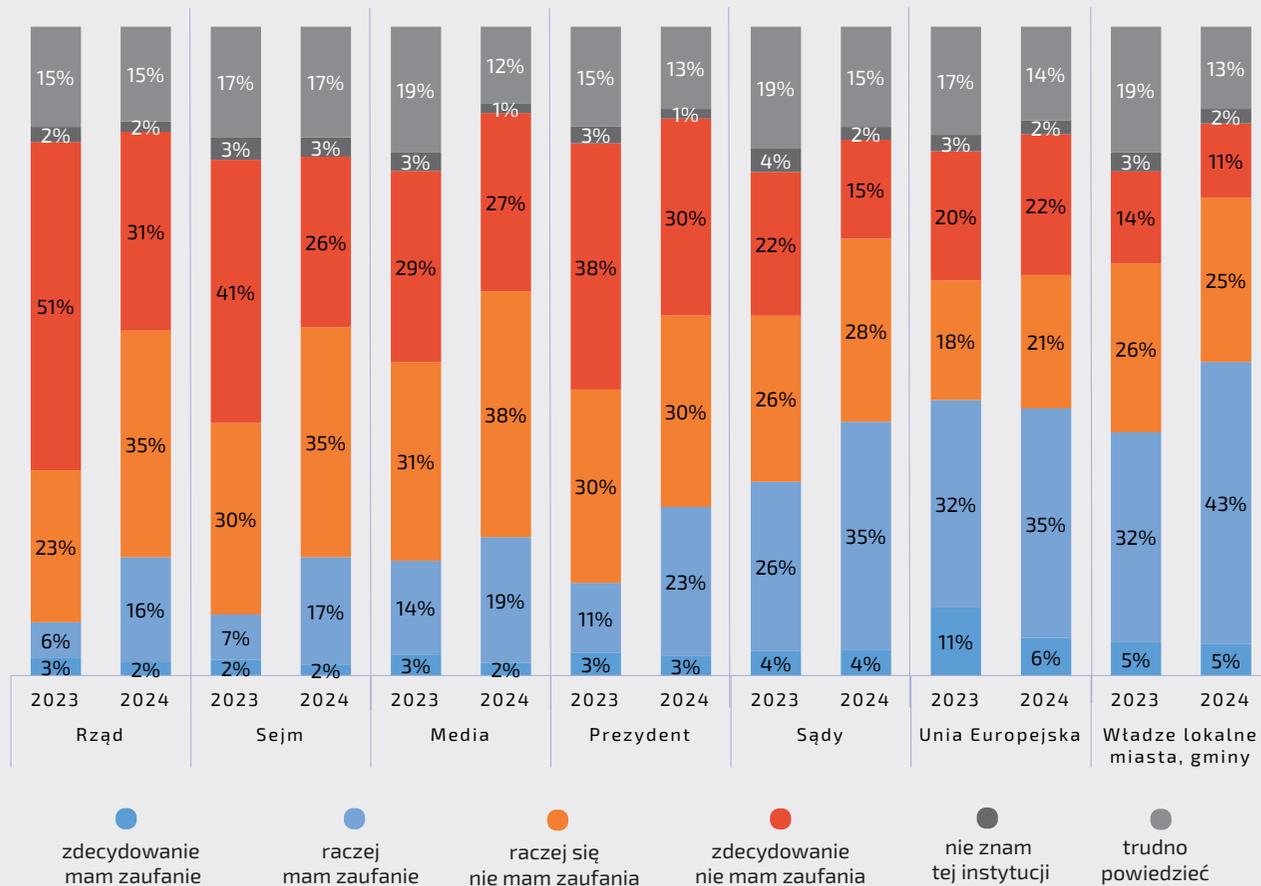

Zaufanie do instytucji życia publicznego: 2023 vs 2024

W porównaniu z rokiem 2023 nastąpił ogólny wzrost zaufania młodych Polek i Polaków do instytucji życia publicznego choć ciągle pozostają oni nieufni w stosunku do większości instytucji

- W porównaniu z 2023 rokiem, spadł poziom niezadowolenia z działalności polskiego rządu, jednak ciągle brak zaufania utrzymuje się na wysokim 66% poziomie.
- W porównaniu z rokiem 2023 wzrosło zaufanie do wielu instytucji w tym np. do Rzecznika Praw Obywatelskich (wzrost z 30%), sądów (wzrost z 30%), urzędników i administracji publicznej (wzrost z 25%), Prezydenta (wzrost z 14%), rządu (wzrost z 8%), mediów (wzrost z 18%), Sejmu (wzrost z 9%), Senatu (wzrost z 15%), a nawet partii politycznych (wzrost z 7%).

Czy, ogólnie rzecz biorąc, masz zaufanie czy też nie masz zaufania do wymienionych instytucji? (06.2023 & 09.2024)

Aktywność obywatelska

Udział w wyborach to najczęstsza forma aktywności społecznej wśród młodych, ale równie istotne okazuje się zaangażowanie i pomoc przez internet

- Udział w życiu publicznym poprzez głosowanie nie tylko okazał się najczęściej wybieraną formą aktywności, ale również zyskał na popularności od 2020 roku, zyskując o 5 p.p. więcej wskazań przy wyborach ogólnokrajowych i aż 10 p.p. w przypadku wyborów lokalnych.
- Nieustannie wzrasta popularność zaangażowania przez internet. Wsparcie internetowej zbiórki pieniędzy jest w szczególności często wybieraną formą przez młode Polki (53%).
- Młodzi Polacy są z kolei bardziej chętni by skontaktować się z lokalnym politykiem, jednak wciąż jest to jedna z najrzadziej wskazywanych form aktywności.

Proszę spojrzeć na następujące sposoby angażowania się obywateli w życie publiczne. Proszę wskazać jak bardzo byłeś(a) w nie zaangażowany(a) w ostatnich dwóch latach lub chcesz zaangażować się w przyszłości.

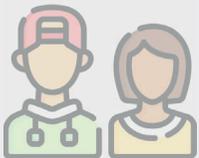

● Tak, byłem(am) zaangażowany(a)

● Nie, nie byłem(am) zaangażowany(a), ale planuję się zaangażować

● Nie, nie byłem(am) zaangażowany(a) i NIE planuję się zaangażować

● Nie wiem

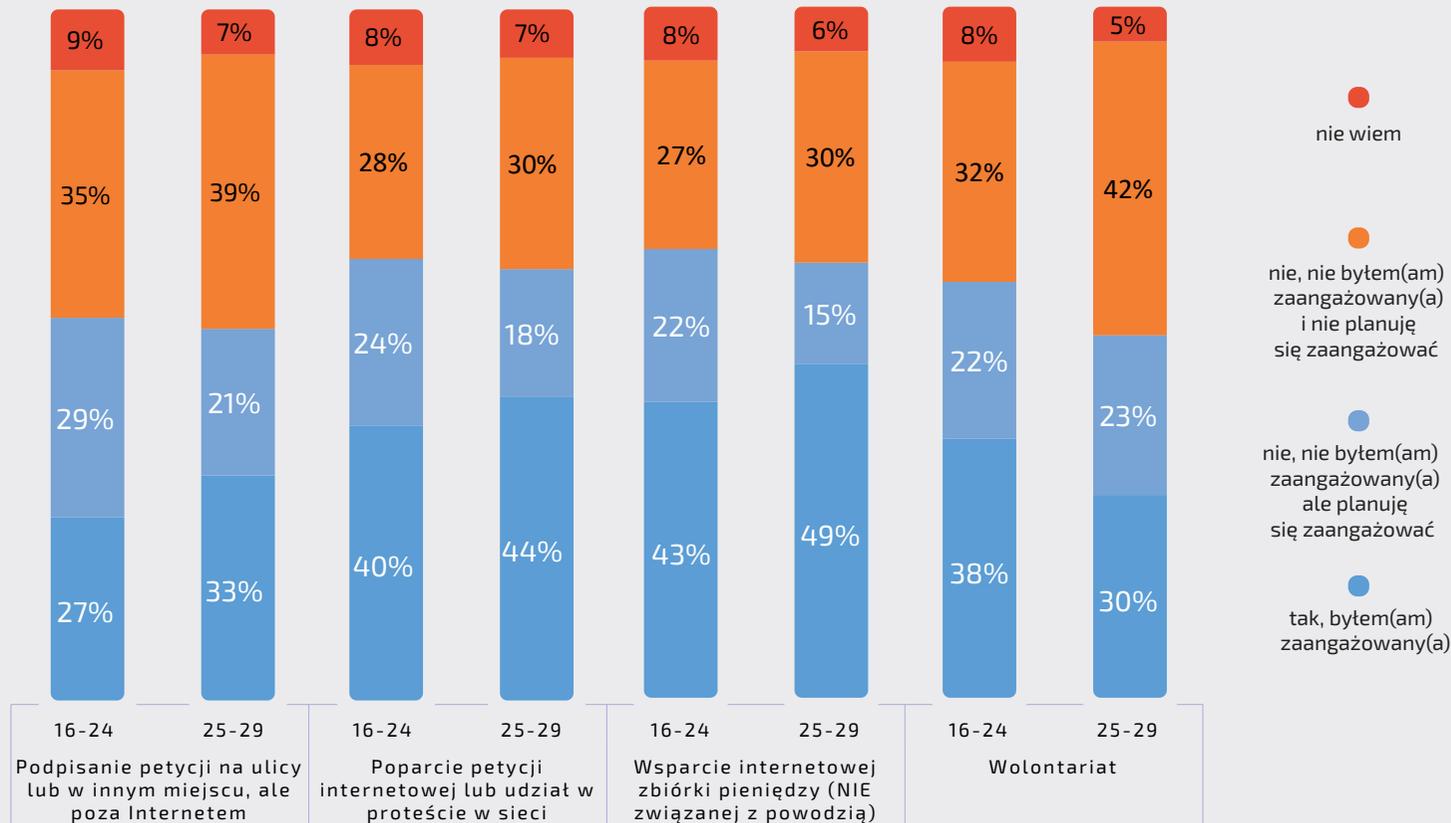

Aktywność obywatelska: wiek

Aktywność wolontariacka zyskuje w kraju na popularności, zwłaszcza wśród najmłodszych badanych.

- W porównaniu z 2023 rokiem, zaangażowanie w ramach wolontariatu wzrosło o 24 p.p. Przewodzą tutaj najmłodszy badani (16-24 lata), którzy w 38% deklarują udział w aktywności wolontariackiej.
- Z kolei starsza kohorta (25-29 lat) w największym stopniu odrzuca wolontariat jako formę aktywności. W grupie tej dominują przede wszystkim młodzi mężczyźni.
- Podczas gdy internetowe formy wsparcia zyskują na znaczeniu, podpisanie petycji na ulicy, poza internetem jest w większej mierze domeną starszej grupy 25-29 lat.

Proszę spojrzeć na następujące sposoby angażowania się obywateli w życie publiczne. Proszę wskazać jak bardzo byłeś(aś) w ostatnich dwóch latach lub chcesz zaangażować się w przyszłości.

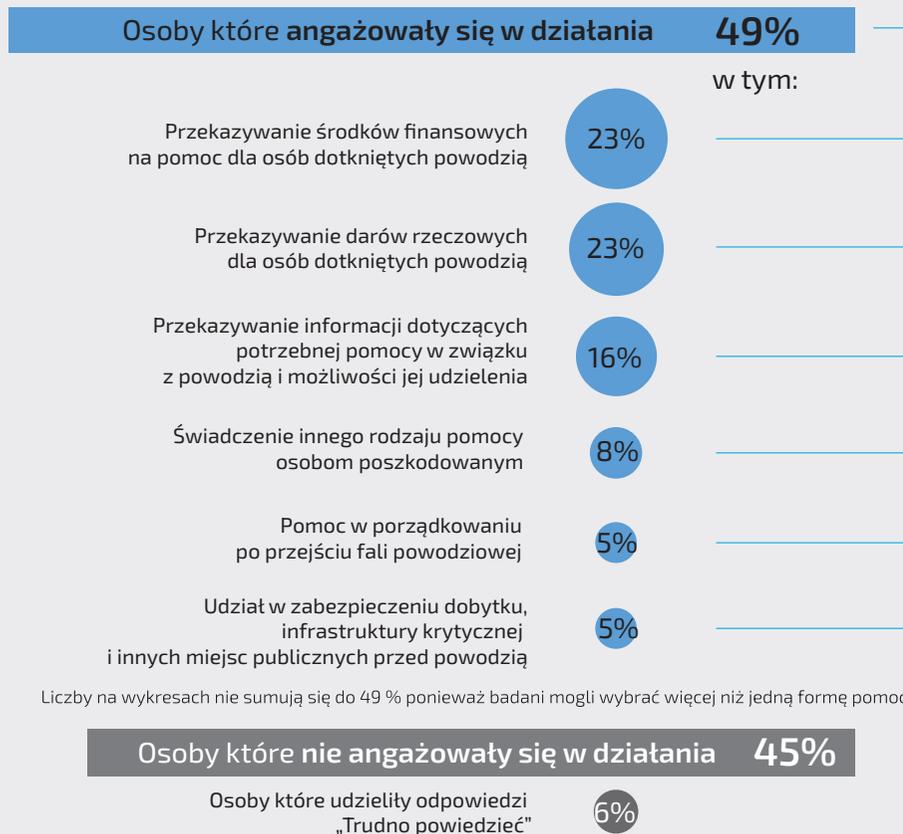
Przeciwdziałanie skutkom powodzi

Przekazywanie środków finansowych i darów rzeczowych to dwie najczęściej wskazywane formy zaangażowania młodych w przeciwdziałanie skutkom powodzi

- 49% młodych Polek i Polaków wskazało jedną lub więcej form zaangażowania w przeciwdziałanie skutkom powodzi.
- Kobiety częściej decydowały się na wsparcie powodzią poprzez przekazywanie środków finansowych, darów rzeczowych czy udostępnianie informacji.
- Częściej w pomoc angażowały się osoby młodsze (16-24 lata), niż starsze 25-29. Wśród tych ostatnich, 50% deklarowało brak podjęcia jakichkolwiek działań.

*Pytanie odnosi się do powodzi w południowej i południowo-zachodniej Polsce oraz w Europie Środkowej we wrześniu 2024 roku

Czy angażowałeś(aś) się w ostatnich dniach w jakieś działania służące przeciwdziałaniu skutkom powodzi na południu Polski (chodzi o działania nieodpłatne i NIE dotyczące Ciebie bezpośrednio i Twojej rodziny)? Proszę wskazać wszystkie właściwe odpowiedzi*

Preferencje wyborcze

Na którą partię lub ugrupowanie oddał(a)byś swój głos w wyborach parlamentarnych, gdyby odbyły się w najbliższą niedzielę?

◦ Szczególnie wysoki jest odsetek osób, które nie potrafią skonkretyzować swoich preferencji wyborczych. Są to osoby, które mogą ale nie muszą zdecydować się na udział w wyborach, dlatego tak ważna jest komunikacja skierowana do młodych wyborców.

◦ Deklarujący całkowity brak udziału w głosowaniu są w mniejszości. Są to przede wszystkim osoby z wykształceniem podstawowym (30%) oraz niezainteresowane polityką (9%).

Młodzi ludzie najchętniej popierają **radykałnie** prawicową **Konfederację**, ale na drugim miejscu znajduje się **obecnie** rządząca **Koalicja Obywatelska**

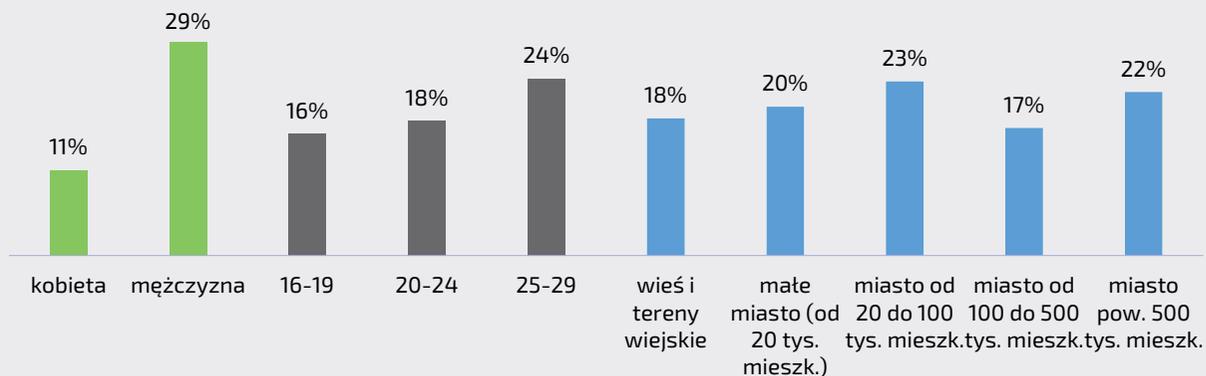
Preferencje wyborcze: różne czynniki

Na którą partię lub ugrupowanie oddał(a)byś swój głos w wyborach parlamentarnych, gdyby odbyły się w najbliższą niedzielę?

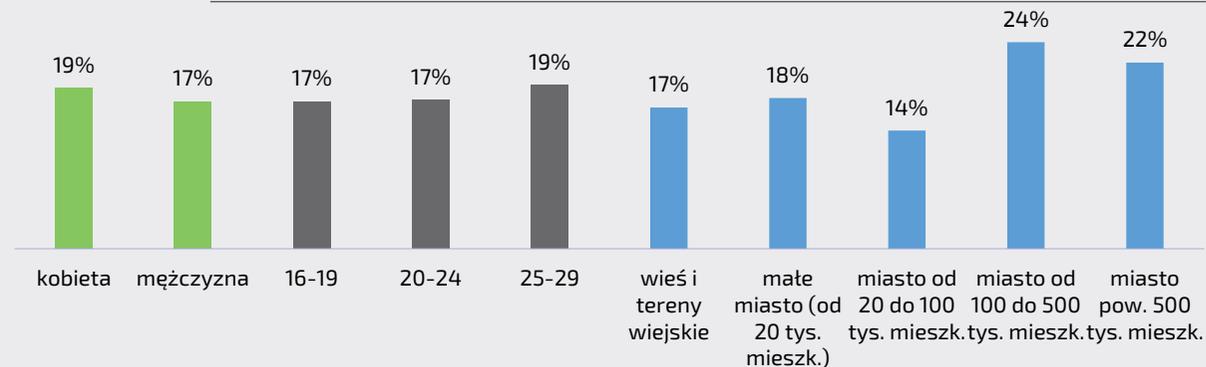
Na preferencje wyborcze wpływa wiele czynników. W przypadku wyborców Konfederacji istotnie różnicującym czynnikiem jest płeć. Z kolei na szansę oddania lub nie głosu na Koalicję Obywatelską bardziej wpływa miejsce zamieszkania.

- Choć 20% młodych deklaruje oddanie głosu na Konfederację, to w tej grupie przeważają przede wszystkim młodzi mężczyźni, z których 29% wybrało tę opcję, w porównaniu z 11% kobiet.
- Młode Polki z kolei, najczęściej wskazują Koalicję Obywatelską. Jest to również najpopularniejsza opcja wśród mieszkańców miast pow. 100 tys. mieszkańców (w szczególności tych w przedziale 100-500 tys. mieszkańców).

Konfederacja Wolność i Niepodległość

Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)

Preferencje wyborcze: różne czynniki

Młodzi, deklarujący oddanie głosu na Prawo i Sprawiedliwość to mieszkańcy średnich i mniejszych miast oraz wsi

Na którą partię lub ugrupowanie oddał(a)byś swój głos w wyborach parlamentarnych, gdyby odbyły się w najbliższą niedzielę?

Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Suwerenną Polską i Partią Republikanie)

Lewica (Nowa Lewica, Wiosna, Lewica Razem)

- Prawo i Sprawiedliwość ma najniższe poparcie wśród mieszkańców największych ośrodków miejskich
- Z kolei Lewica jest najmniej popularna wśród mieszkańców i mieszkanek wsi i małych miejscowości

Preferencje wyborcze: różne czynniki

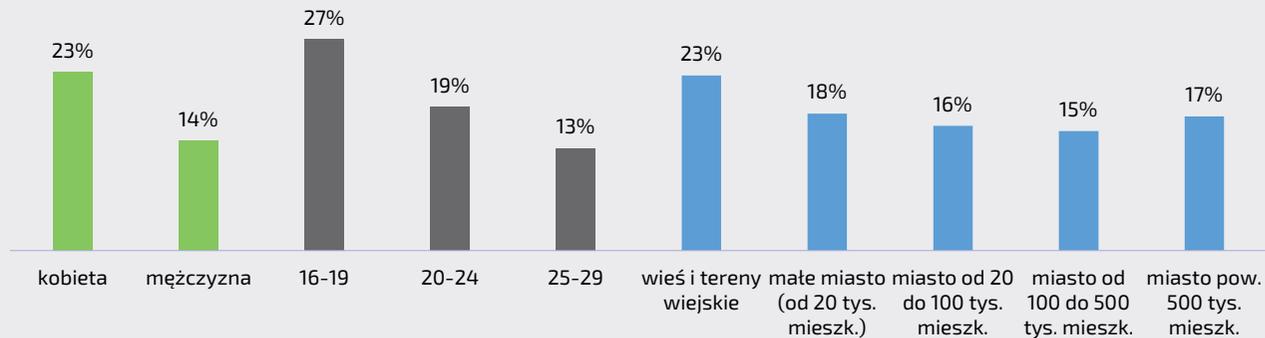
19% młodych nie potrafi określić na kogo będzie głosować. To prawie tyle, ile wyborców deklarujących oddanie głosu na Konfederację czy Koalicję Obywatelską

Na którą partię lub ugrupowanie oddał(a)byś swój głos w wyborach parlamentarnych, gdyby odbyły się w najbliższą niedzielę?

Trzecia Droga (Polskie Stronnictwo Ludowe i Polska 2050 Szymona Hołowni)

Nie wiem

- Młodzi głosujący na Trzecią Drogę to częściej mieszkańcy największych miejscowości, zadowoleni sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju.
- Duża część osób, które nie wiedzą na kogo oddały by głos, to przede wszystkim najmłodsza kohorta (16-19 lat). Ponadto brak zdecydowania wyborczego jest bardziej widoczny wśród kobiet (23%) i mieszkańców/mieszkanek wsi (23%).

Zaufanie publiczne i aktywność obywatelska – główne obserwacje

Władze lokalne, Rzecznik Praw Obywatelskich i Unia Europejska to instytucje cieszące się w 2024 r. najwyższym zaufaniem wśród młodych.

W porównaniu z rokiem 2023 nastąpił ogólny wzrost zaufania młodych Polek i Polaków do instytucji życia publicznego.

Młode Polki ogólnie ufają instytucjom publicznym bardziej niż młodzi Polacy, ale Ci ostatni częściej obdarzają zaufaniem instytucje władzy wykonawczej jak Prezydent czy rząd.

Największe różnice między płciami, widać w podejściu do Unii Europejskiej oraz sądów, gdzie kobiety średnio o 9 p.p. ufają bardziej tym instytucjom.

Brak zaufania do polskiego rządu wśród młodych utrzymuje się na wysokim poziomie (66%), choć spadło ono w porównaniu z 2023 rokiem, gdzie 74% młodych wskazywało brak zaufania. Nieufność ta koreluje również z brakiem zadowolenia zarówno z sytuacji politycznej, jak i gospodarczej kraju.

Udział w wyborach oraz zaangażowanie i pomoc przez internet to najczęstsze formy aktywności obywatelskiej wśród młodych. Ponadto udział w wyborach zyskał na popularności od 2020 roku, na co mogły mieć wpływ kampanie profrekwencyjne skierowane do młodych w trakcie wyborów parlamentarnych w 2023 roku.

Zaufanie publiczne i aktywność obywatelska – główne obserwacje

W aktywności służące przeciwdziałaniu skutkom powodzi zaangażowało się prawie 50% młodych Polek i Polaków.

Najczęściej przekazywali oni środki finansowe oraz dary rzeczowe na pomoc dla osób dotkniętych powodzią.

Młodzi ludzie w największym stopniu popierają radykalno-prawicową Konfederację, ale tuż za nią największe poparcie zyskała Koalicja

Obywatelska. Wyróżniają się na tym tle młodzi mężczyźni, z których aż 29% zadeklarowało oddanie głosu na Konfederację, przy tylko 11% tego wskazania wśród młodych kobiet.

19% młodych nie potrafi określić na kogo będzie głosować. To prawie tyle, ile wyborców deklarujących głos na Konfederację czy KO. Są to osoby, które mogą, ale nie muszą zdecydować się na udział w wyborach, dlatego kampanie skierowane do nich są szczególnie istotne.

Zainteresowanie polityką i źródła informacji na jej temat

Poziom zainteresowania polityką

Jak bardzo interesujesz się polityką i sprawami publicznymi?

Większe zainteresowanie polityką deklarują **młodzi mężczyźni (71%) niż kobiety (54%)**. Częściej polityką interesują się też osoby starsze (25-29 lat) niż najmłodszy (16-19 lat)

- Zainteresowanie jest też niższe na terenach wiejskich (57% zainteresowanych i 40% nie), a wyższe wśród mieszkańców największych miast, pow. 500 tys. mieszkańców (76% zainteresowanych i 22% nie zainteresowanych);
- Większy poziom zainteresowania polityką koreluje też z zadowoleniem ze wszystkich trzech aspektów funkcjonowania kraju, które były poddane ocenie w trakcie badania - z sytuacji politycznej (78% zadow.), gospodarczej (74%) i działalności rządu (80%);
- Większe niż w całej próbie zainteresowanie deklarują wyborcy partii obecnej rządzącej koalicji – Trzeciej Drogi (71%), Koalicji Obywatelskiej (70%) i Lewicy (76%), ale mocno zaangażowani są też wyborcy Konfederacji (75% zainteresowanych).

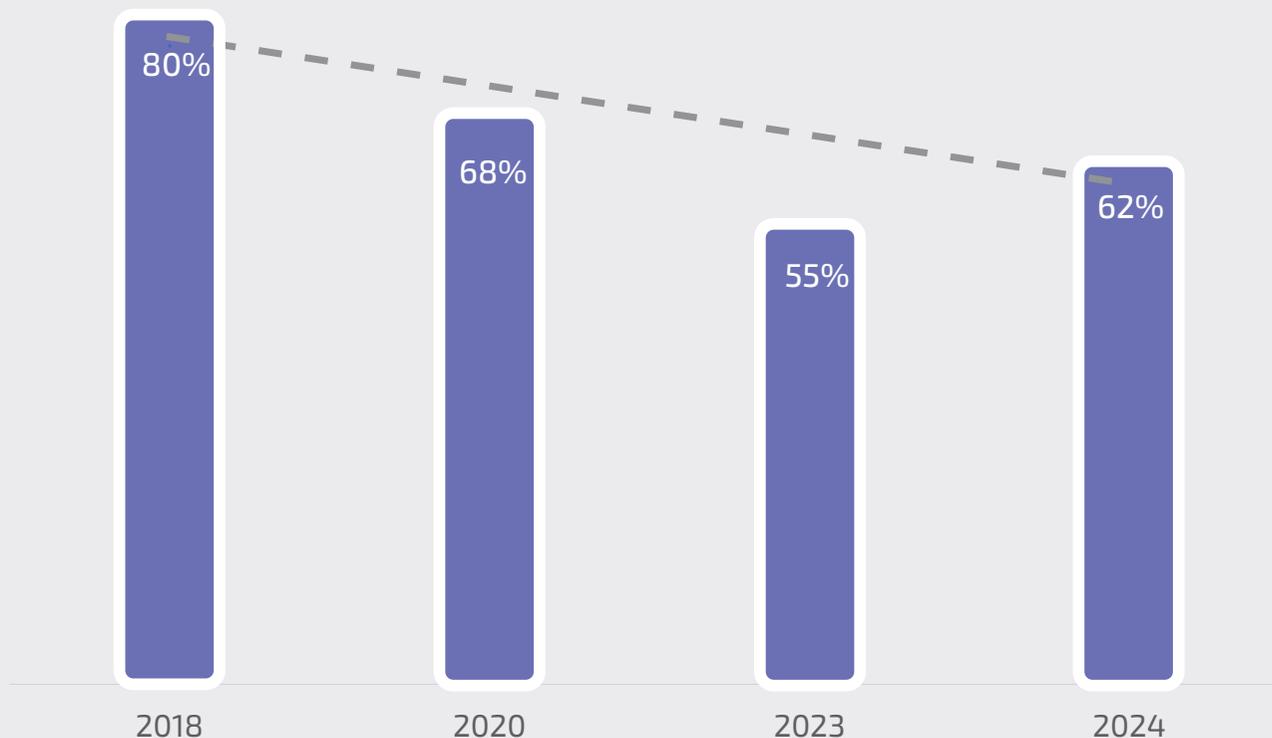

Poziom zainteresowania polityką

Jak bardzo interesujesz się polityką i sprawami publicznymi?
Odpowiedź bardzo/raczej zainteresowana/y

- Liczba młodych ludzi deklarujących zainteresowanie polityką i sprawami publicznymi spadła. W 2018 co drugi młody w Polsce deklarował zainteresowanie sprawami publicznymi. W 2024 r. 62% podziela to zdanie, przy czym bardzo zainteresowanych jest jedynie 15% badanych.
- Warto jednak zauważyć, że znacznie mniejsza grupa młodych ludzi (55%) deklarowała zainteresowanie w połowie 2023 r.

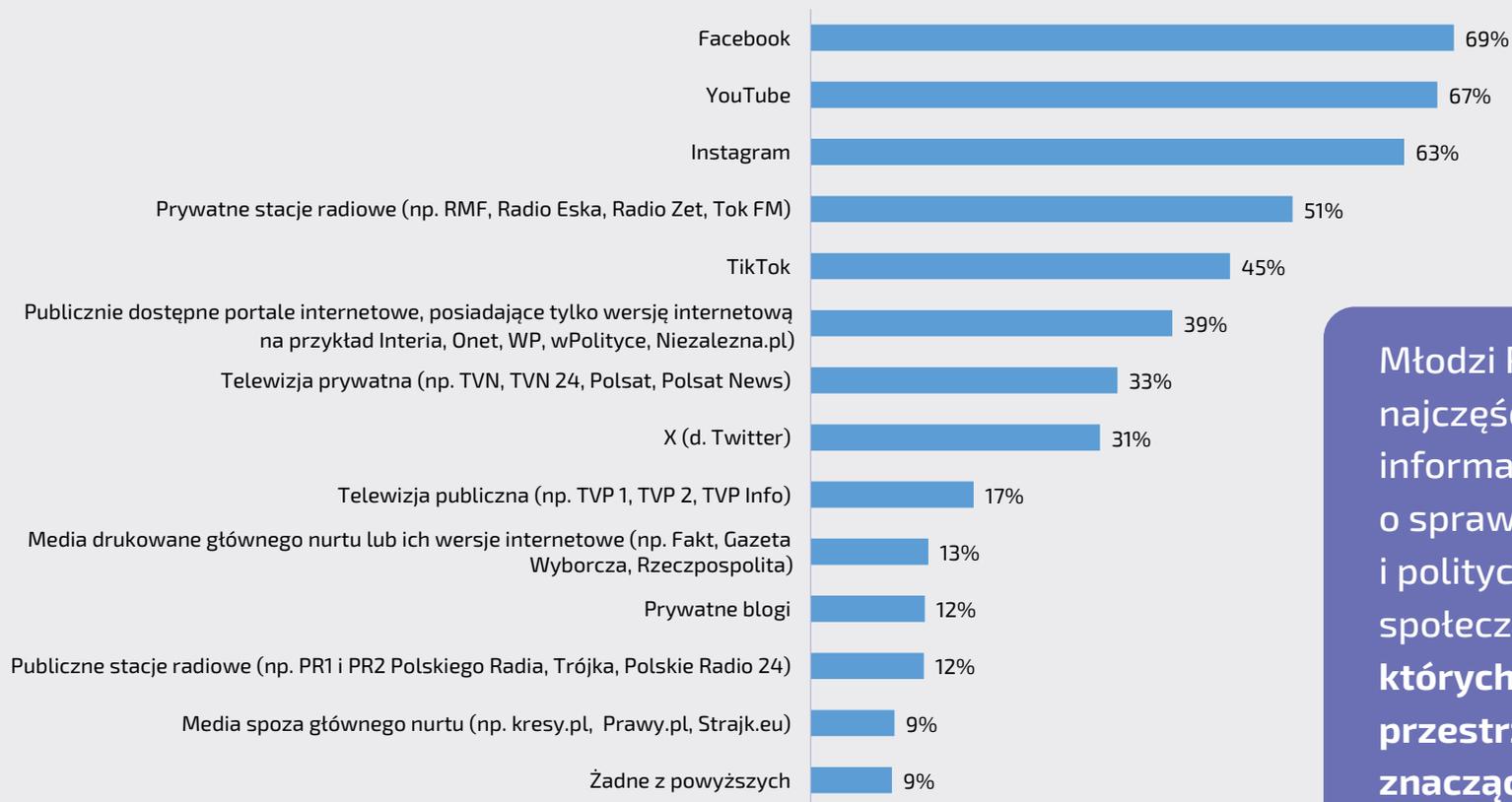
Choć 62% młodych deklaruje pewne zainteresowanie polityką, grupa ta **systematycznie spada od 2018 roku**

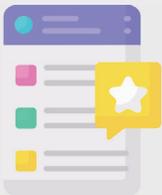

Media wykorzystywane do pozyskiwania informacji o sprawach publicznych

Jak często korzystasz z następujących źródeł informacji o społeczeństwie i polityce?
Odpowiedzi: *bardzo + raczej regularnie*

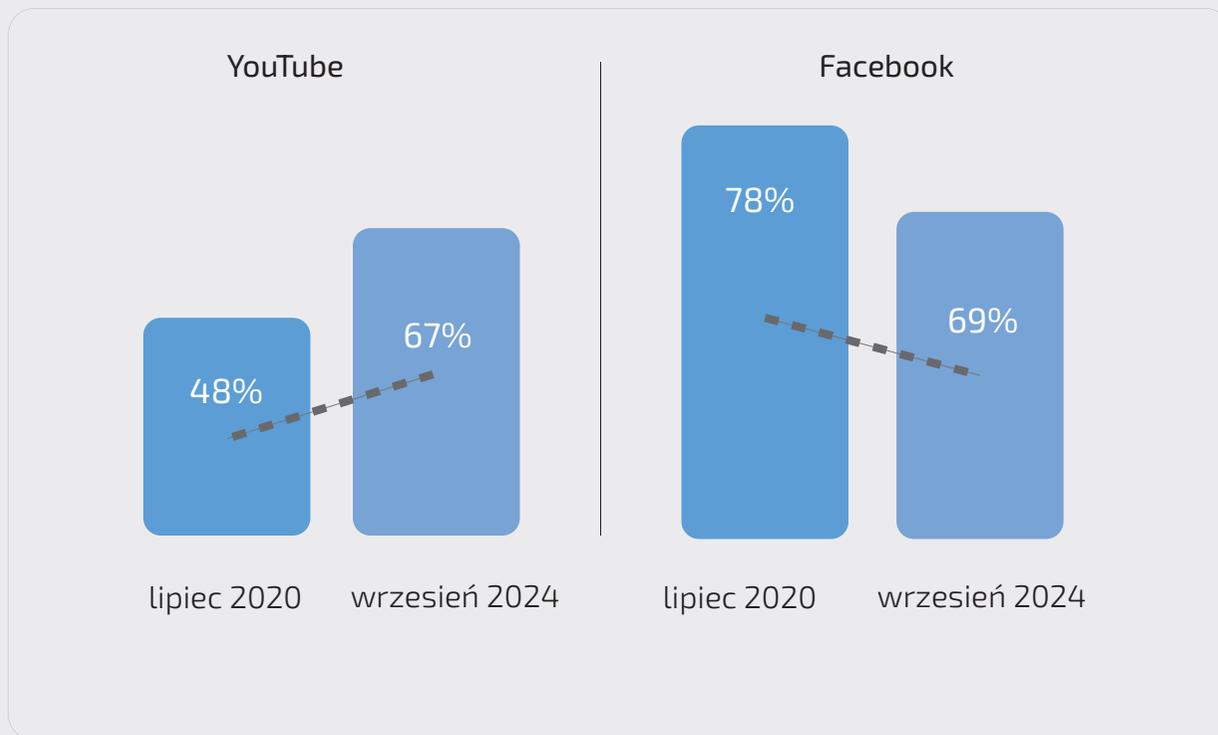
Młodzi Polacy najczęściej czerpią informacje o sprawach publicznych i polityce z mediów społecznościowych, których rola na przestrzeni lat znacząco wzrosła

Media wykorzystywane do pozyskiwania informacji o sprawach publicznych: trend w czasie

Jak często korzystasz z następujących źródeł informacji o społeczeństwie i polityce?
(opowiedzi: bardzo + raczej regularnie) 07.2020 vs 09.2024

Choć Facebook pozostaje głównym źródłem informacji dla młodych w Polsce, to **znaczenie YouTube w tej roli znacznie wzrosło od 2020 roku**

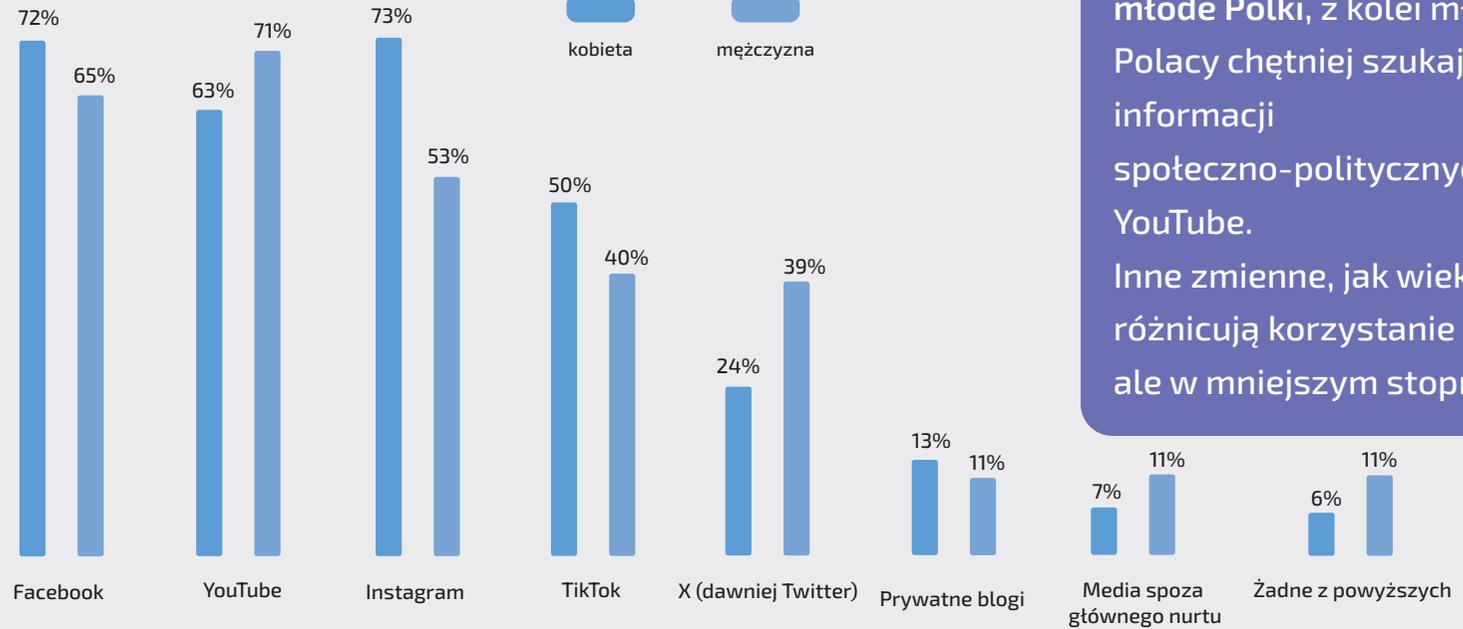

Wykorzystanie mediów a demografia

Wykorzystanie mediów społecznościowych (i alternatywnych) a płeć
Odpowiedzi: *bardzo + raczej regularnie*

- W najmłodszej grupie badanych (16-19 l.) częściej niż w całej próbie oraz w innych podgrupach wiekowych korzysta się z TikTok-a (55%).
- W środkowej kohorcie wiekowej (20-24 lata) częściej niż w całej populacji wykorzystywany jest YouTube (przez 71%) oraz X (przez 36%);
- Natomiast w najstarszej grupie (25-29 lat) rzadziej niż w całej próbie korzysta się z TikTok-a (36%) i X-a (25%), a częściej z prywatnego radia (56%);
- Osoby mieszkające na wsi częściej niż cała próba korzystają z Facebooka (73%) i Instagrama (69%), a wśród os. z największych miast (pow. 500 tys. mieszk.) częściej niż całej próbie korzysta się z YouTube'a (76% wskazań) i X'a (46%).

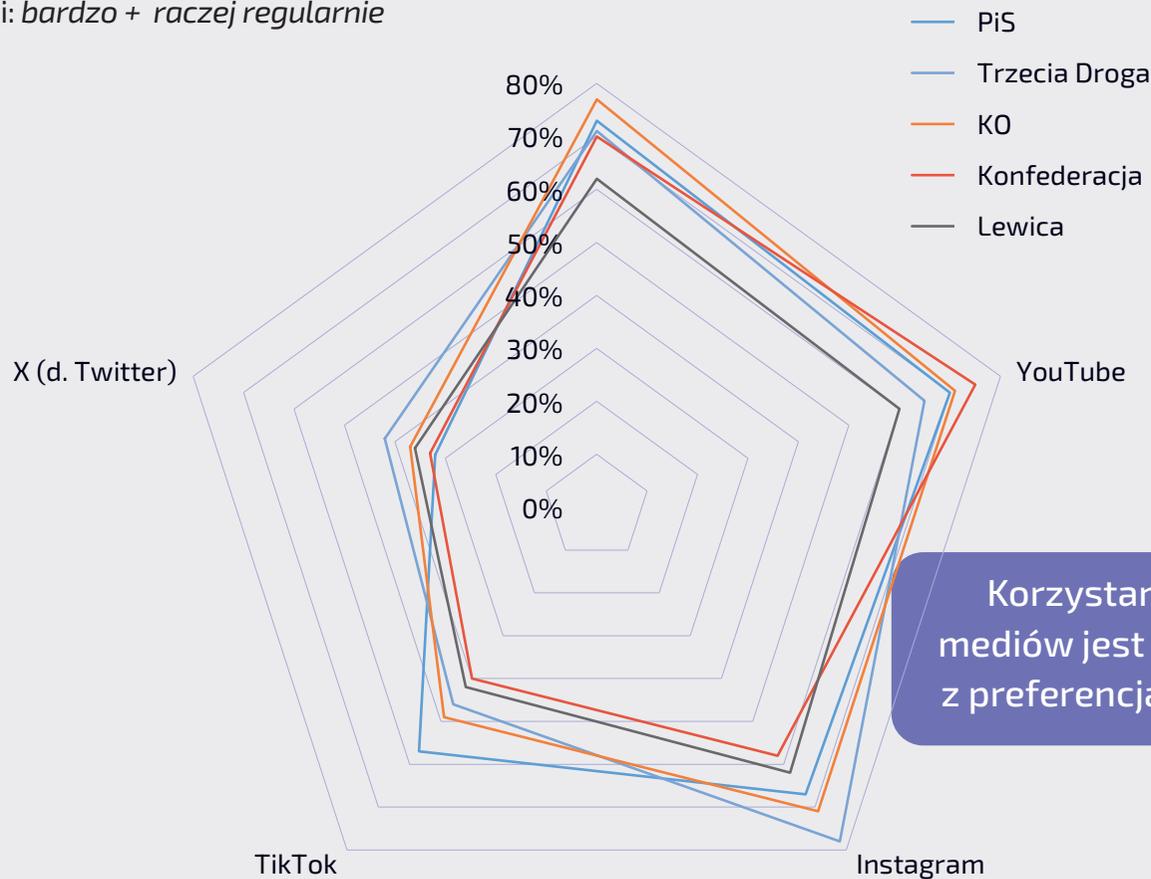

Instagram jest o wiele częściej wybieranym medium przez młode Polki, z kolei młodzi Polacy chętniej szukają informacji społeczno-politycznych na YouTube.
Inne zmienne, jak wiek, też różnicują korzystanie z mediów, ale w mniejszym stopniu

Wykorzystanie mediów a preferencje polityczne

Korzystanie z wybranych mediów społecznościowych a preferencje polityczne
Odpowiedzi: *bardzo + raczej regularnie*

- Z Facebooka korzysta więcej niż w całej próbie głosujących na KO (77%), z X głosujących na Trzecią Droę (42%), a z TikToka wyborców PiS (57%). Instagram to domena wyborców Trzeciej Drogi (78%) i KO (71%), a z kolei YouTube cieszy się upodobaniem głosujących na Konfederację (75%).
- Prywatne radio jest bardziej popularne wśród wyborców KO (61% korzystających) i Konfederacji (59%), a rzadziej wykorzystywane przez głosujących na Lewicę (43%). Publiczne radio z kolei, ma więcej użytkowników wśród wyborców PiS (21%), a mniejszy wśród głosujących na Lewicę (6%).
- Prywatna TV ma większe grupy odbiorców w elektoratach Trzeciej Drogi (49% korzystających) i KO (48%), natomiast mniejsze Konfederacji (22%). Z kolei publiczna TV cieszy się większą popularnością wśród wyborców PiS (36%) i Trzeciej Drogi (26%), a mniejszą wśród głosujących na Konfederację (13%) i Lewicę (9%).

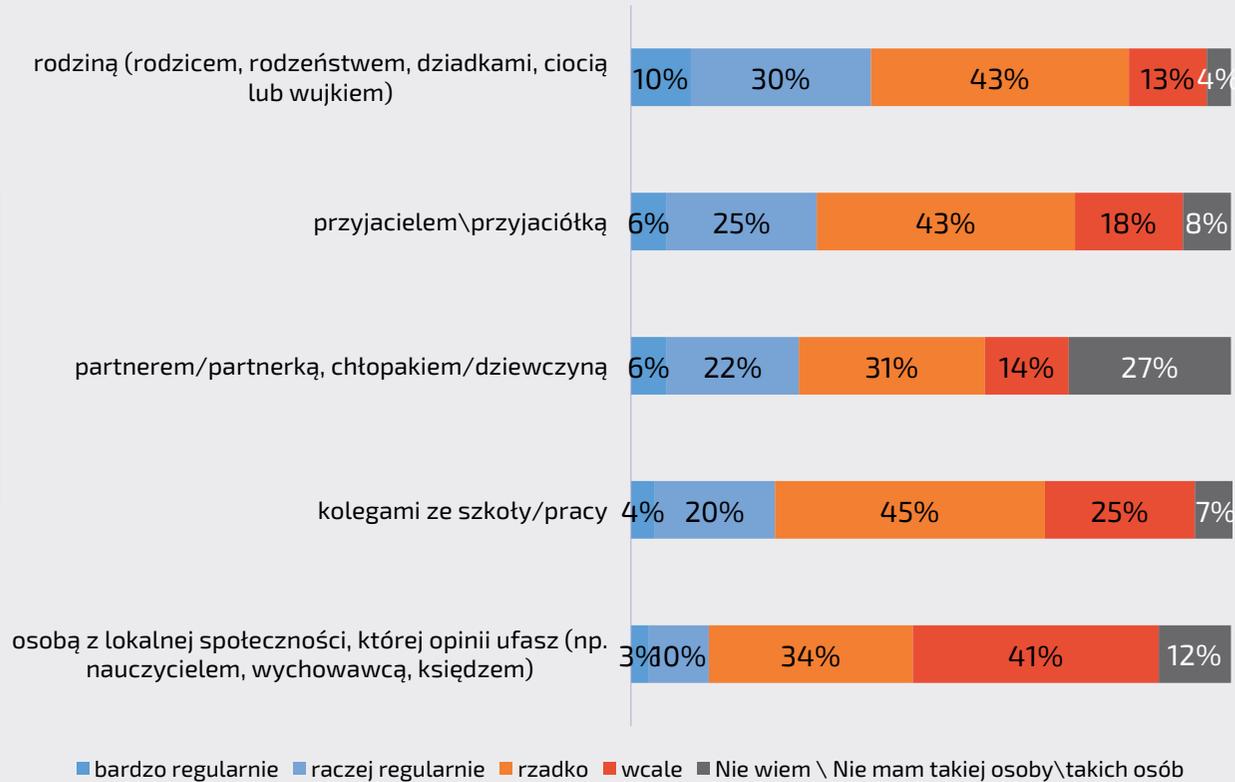
Korzystanie z określonych mediów jest też skorelowane z preferencjami politycznymi

„Ważni inni” w kształtowaniu opinii w sprawach publicznych

Jak często rozmawiasz o sprawach publicznych i politycznych ze swoją/im...?

To głównie rodzina pozostaje ważnym źródłem informacji wpływającym na opinie młodych na temat polityki i spraw publicznych

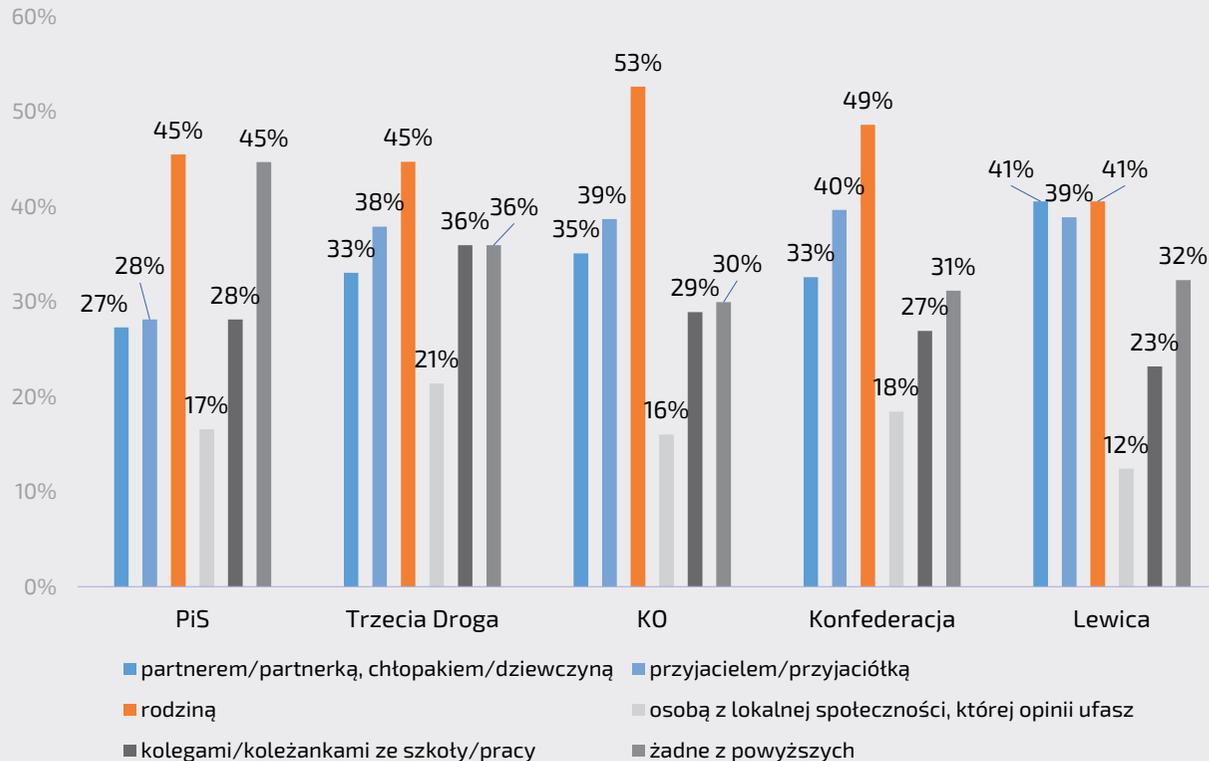
- Wyższy poziom wykształcenia koreluje z częstszym prowadzeniem rozmów o polityce z osobami należącymi do prawie wszystkich badanych grup (poza autorytetami w lokalnej społeczności).
- Mieszkańki i mieszkańcy największych miast (pow. 500 tys. Mieszkańców) najczęściej deklarują rozmowy o sprawach publicznych z przyjaciółmi (47%).
- W nieco mniejszych miastach 100-500 tys. mieszk. jest więcej czerpiących informacje o polityce od lokalnych autorytetów (18%).
- Na terenach wiejskich mniejsze odsetki badanych, niż w większych ośrodkach, rozmawiają z partnerami (24%), przyjaciółmi (27%) oraz z autorytetem w lokalnej społeczności (10%). Może to świadczyć o większej alienacji tych osób.

Grupy odniesienia rozmów o sprawach publicznych a preferencje polityczne

Regularne rozmowy o sprawach publicznych z wybraną grupą a preferencje polityczne

Częstotliwość rozmawiania z osobami z różnych grup jest też skorelowana z preferencjami politycznymi

- Wśród wyborców KO większe są odsetki rozmawiających o polityce z najbliższymi - partnerami, przyjaciółmi i rodziną (odpowiednio 35, 39 i 53%).
- Młodzi deklarujący oddanie głosu na Trzecią Drogę częściej wychodzą poza pierwotne grupy społeczne i rozmawiają o sprawach publicznych z ważną osobą z lokalnej społeczności (21%) i kolegami z pracy/szkoły (36%).
- W przypadku osób popierających Konfederację obraz jest mniej jednoznaczny – w tej grupie większe niż w całej populacji są odsetki dyskutujących o polityce z przyjaciółmi (40%) i rodziną (49%), ale też z osobą traktowaną jako posiadająca autorytet w lokalnej społeczności (18%).
- Natomiast osoby głoszące na Lewicę chętniej niż inni dyskutują o sprawach publicznych ze swoimi partnerami życiowymi (deklaruje to 41% w tej grupie).

Zainteresowanie polityką i źródła informacji na jej temat – główne obserwacje

Zainteresowanie polityką wśród młodych spada w naszym kraju.

W 2018 r. 80% deklarowało zainteresowanie sprawami publicznymi. W 2020 r. liczba ta spadła do 68%, a w 2024 r. do 62%. Warto jednak dodać, że 2023 r. grupa ta była jeszcze mniejsza (55%).

71% mężczyzn, w stosunku do 54% kobiet deklaruje zainteresowanie polityką i sprawami publicznymi w kraju. Pomimo większej mobilizacji młodych kobiet w ostatnich wyborach, ciągle bardziej zainteresowani polityką, zwłaszcza w znacznym stopniu są mężczyźni. Wyższe zaangażowanie w sprawy publiczne dotyczy też osób z najstarszej kohorty młodych oraz lepiej wykształconych.

Media społecznościowe są wśród młodych głównym miejscem czerpania informacji o sprawach publicznych i polityce.

Na tym tle wyróżnia się przede wszystkim Facebook, YouTube i Instagram, które notują ponad 60-% wskazania. TikTok natomiast zyskuje uznanie szczególnie wśród najmłodszych badanych.

Zainteresowanie polityką i źródła informacji na jej temat – główne obserwacje

Korzystanie z określonych mediów koreluje z preferencjami politycznymi.

Z Facebook'a korzysta więcej głosujących na Koalicję Obywatelską (KO), z platformy X - wyborców Trzeciej Drogi, z TikTok'a - wyborców PiS, z Instagrama - Trzeciej Drogi i KO, a z YouTube - Konfederacji.

Rodzina okazała się pierwszym źródłem informacji na temat polityki dla większości młodych Polek i Polaków. Wybór grup, z którymi młodzi rozmawiają o sprawach publicznych koreluje z ich płcią, wykształceniem, czy miejscem zamieszkania, ale największą rolę odgrywa zainteresowanie polityką. Osoby zainteresowane przyznają się do prowadzenia częstszych rozmów z osobami ze wszystkich badanych grup odniesienia.

Osoby mieszkające na terenach wiejskich rzadziej przyznają się do rozmawiania o polityce z partnerami, przyjaciółmi czy z ważnymi dla lokalnej społeczności osobami. Może to świadczyć o większej alienacji publicznej w tej grupie badanych oraz zwiększać ich podatność na inne źródła informacji (szczególnie te niższej jakości – ze względu na rolę odgrywaną na wsi przez media społecznościowe). Warto więc zainwestować w promowanie różnych form debaty publicznej na tych terenach.

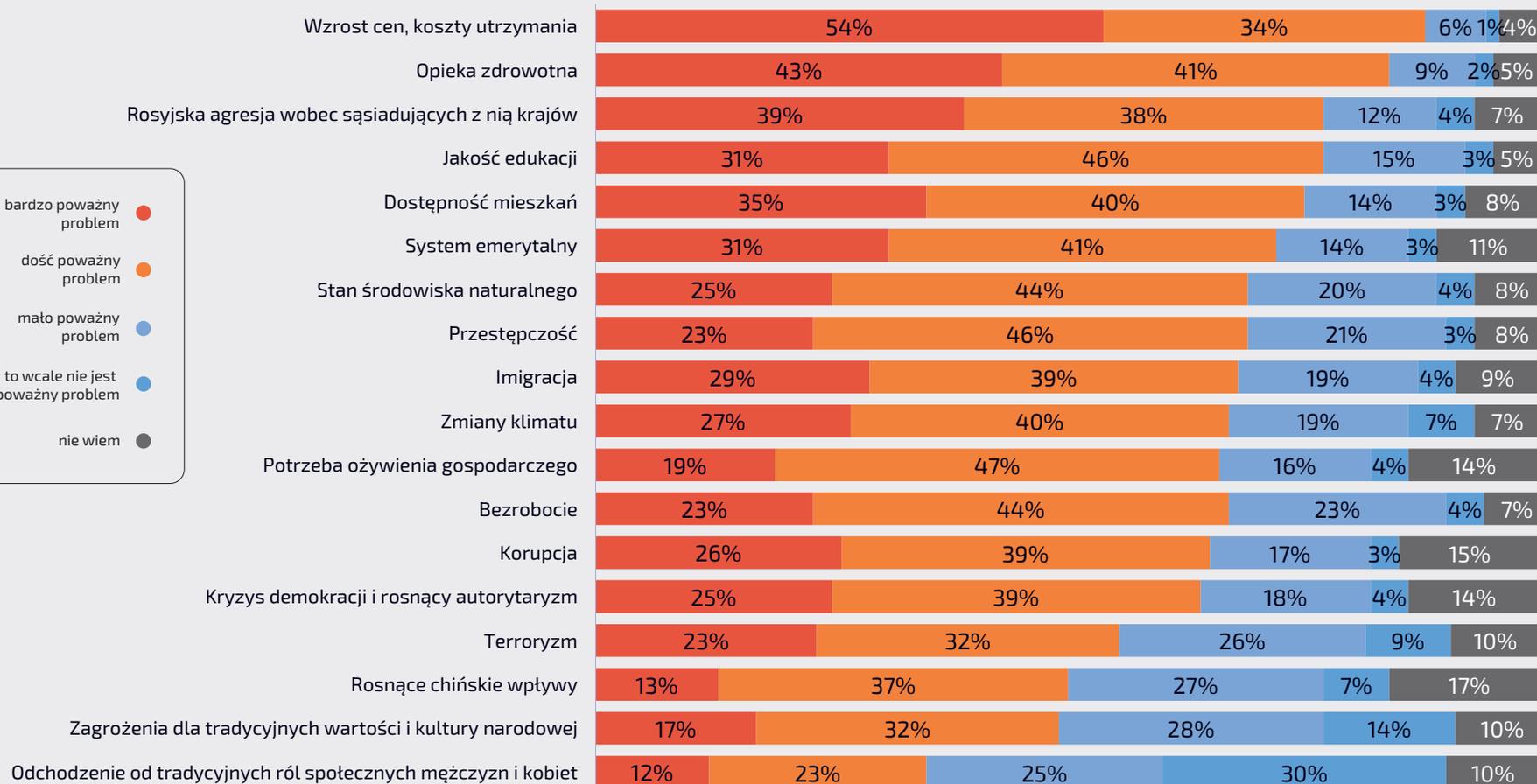
Podejście do wybranych kwestii społecznych

Hierarchia najistotniejszych problemów w kraju

Wzrost cen i kosztów utrzymania, opieka zdrowotna oraz rosyjska agresja na sąsiadujące kraje to według młodych najistotniejsze problemy w kraju

W jakim stopniu każda z poniższych kwestii Twoim zdaniem stanowi w Polsce problem?

- Podobnie jak w 2023, wzrost cen i kosztów utrzymania okazał się najistotniejszym problemem w kraju dla młodych.
- Aż 77% wskazało rosyjską agresją jako istotny problem dla Polski. Jest to wzrost w porównaniu do 2023 roku, kiedy to kwestie bezpieczeństwa wyprzedzała np. edukacja.
- Nie dziwi fakt, że wysokie miejsce w rankingu problemów zajęły również kwestie mieszkaniowe. Kryzys mieszkalności odbija się w dużym stopniu na młodych osobach np. idących na studia poza swoim miejscem zameldowania.

Hierarchia najistotniejszych problemów w kraju a preferencje polityczne

Waga wybranych problemów (odp. „bardzo poważny problem„ + „dość poważny problem”) vs Na którą partię lub ugrupowanie oddał(a)byś swój głos w wyborach parlamentarnych, gdyby odbyły się w najbliższą niedzielę?

wzrost cen
koszty
utrzymania

opieka
zdrowotna

rosyjska
agresja

imigracja

dostępność
mieszkań

jakość
edukacji

stan
środowiska
naturalnego

zmiany
klimatu

Prawo i Sprawiedliwość

87%

83%

82%

81%

Koalicja Obywatelska

89%

88%

82%

79%

Konfederacja Wolność i Niepodległość

91%

87%

82%

80%

Lewica

93%

93%

91%

79%

Trzecia Droga

84%

84%

83%

79%

Wzrost cen, koszty utrzymania oraz opieka zdrowotna to najistotniejsze problemy wskazywane przez większość młodych bez względu na ich preferencje partyjne

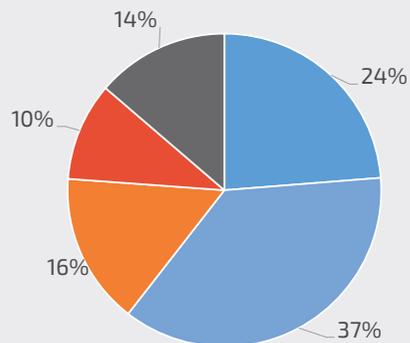
- Choć wzrost cen i kosztów utrzymania dominuje w hierarchii problemów, to deklarujący oddanie głosu na Lewicę na pierwszym miejscu stawiają problem dostępności mieszkań (93% wskazań), a głosujący na Trzecią Drogę rosyjską agresję wobec sąsiadujących krajów (84%).
- Młodzi wyborcy prawicowych partii wysoko w hierarchii stawiają też imigrację, na kolejno trzecim (Konfederacja) oraz czwartym (PiS) miejscu.
- Z kolei deklarujący głos na partie bardziej centro-lewicowe w hierarchii problemów uwzględniali wysoko również kwestie środowiskowe.

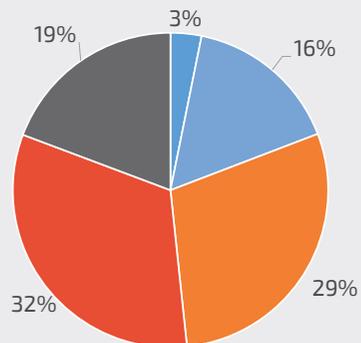
Wybrane kwestie społeczne

Czy zgadzasz się lub nie zgadzasz z następującymi stwierdzeniami

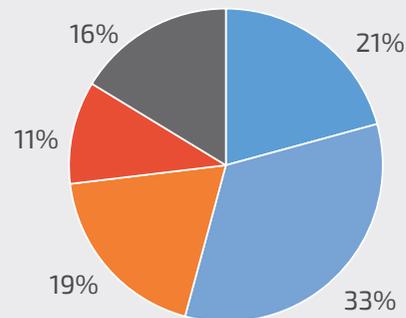
Członkostwo w Unii Europejskiej wzmacnia Polskę

Imigranci wnoszą pozytywny wkład do polskiego społeczeństwa

We współczesnej Polsce potrzebujemy prawnych gwarancji równości zasad dla osób należących do różnych grup społecznych, w tym mniejszości seksualnych

zgodzam się całkowicie

raczej się zgadzam

raczej się nie zgadzam

całkowicie się nie zgadzam

nie wiem

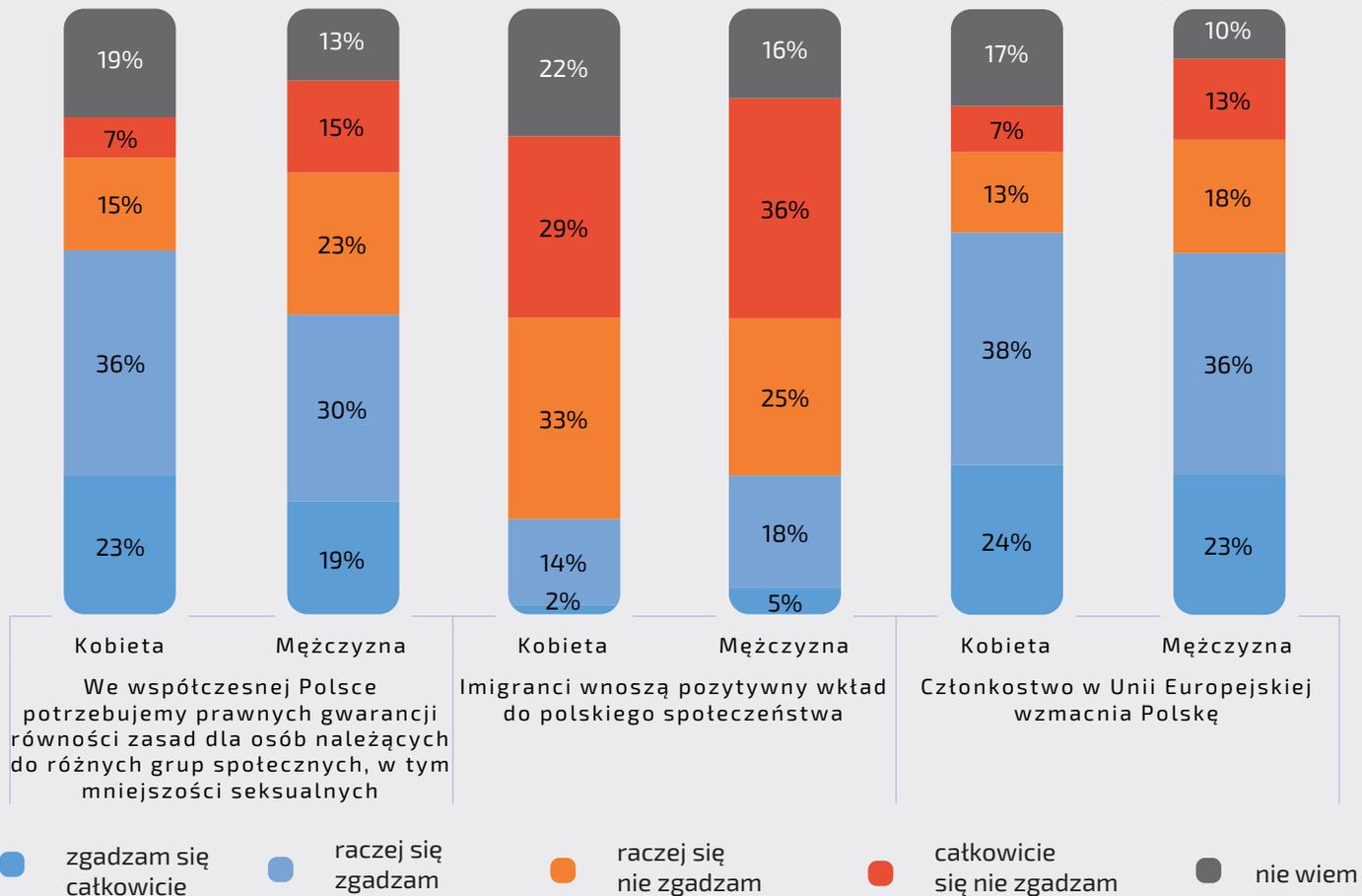
Ponad 60% młodych Polek i Polaków jest przekonane, że członkostwo w Unii Europejskiej wzmacnia Polskę. Jest to również zbieżne z wysokim społecznym zaufaniem do tej instytucji

- Młode Polki i Polacy zwracają też uwagę na potrzebę prawnych gwarancji równości zasad dla różnych grup społecznych. Szczególnie wyróżniają się na tym tle osoby, które interesują się polityką (54% wskazań zgody).
- Podejście do wkładu przez imigrantów do polskiego społeczeństwa jest w większości negatywne. Zdanie to podzielają przede wszystkim osoby niezadowolone z aktualnej sytuacji politycznej w kraju.
- Osoby zadowolone z sytuacji politycznej kraju, z wyższym wykształceniem i zainteresowane polityką częściej przyznają, że członkostwo w UE wzmacnia Polskę. Najbardziej skłonne zgodzić się z tym stwierdzeniem są osoby deklarujące oddanie głosu na Lewicę (85%) i Koalicję Obywatelską (84%).

Wybrane kwestie społeczne a płeć

Czy zgadzasz się lub nie zgadzasz z następującymi stwierdzeniami

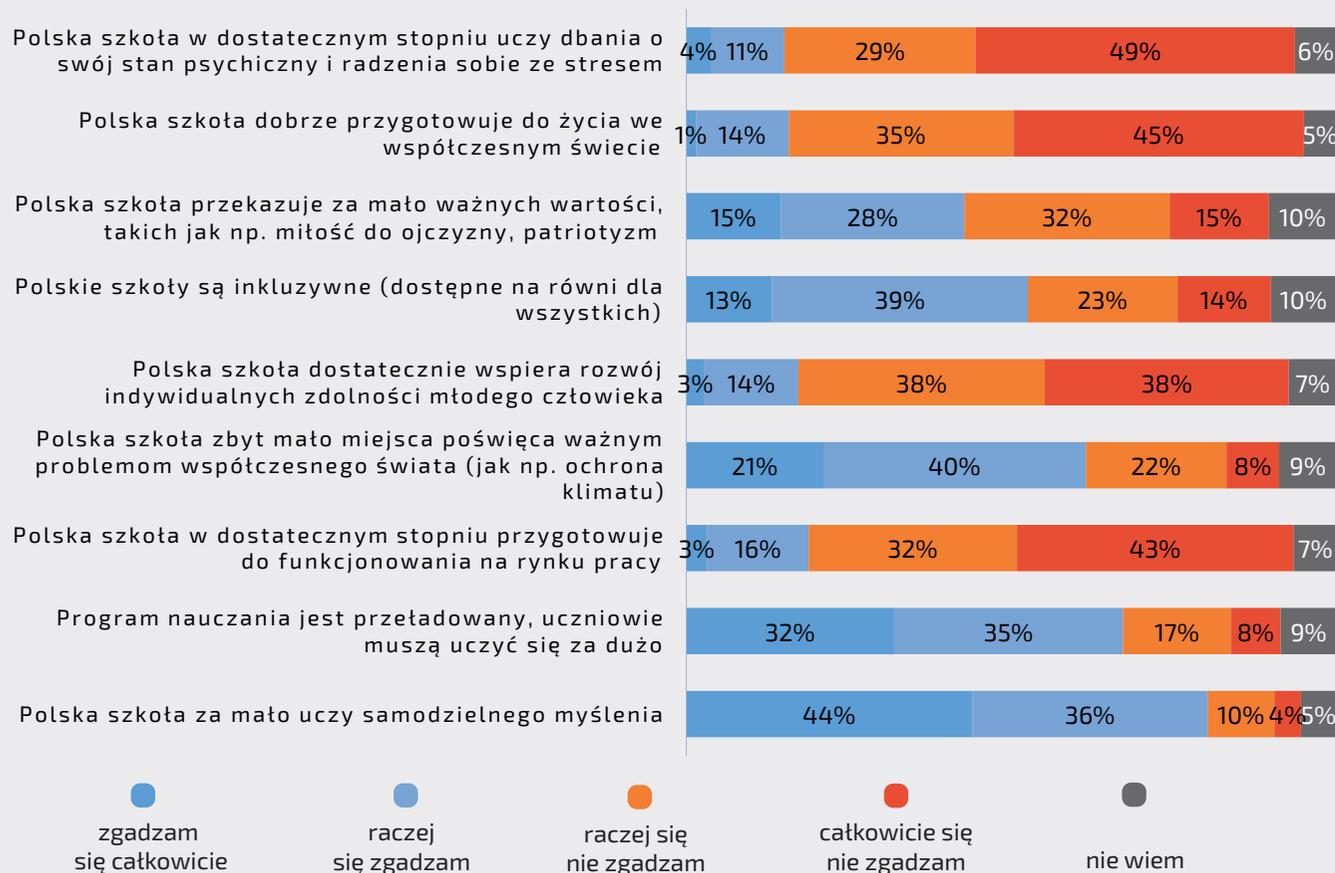
Młode Polki w większym stopniu dostrzegają potrzebę ochrony praw różnych grup społecznych w kraju niż młodzi Polacy

- Choć w kwestii podejścia do równości praw, kobiety przejawiają bardziej demokratyczne postawy, to są one jednocześnie bardziej negatywnie nastawione do pozytywnego wkładu imigrantów do polskiego społeczeństwa.
- Młodzi mężczyźni są z kolei bardziej ostrożni w ocenie Unii Europejskiej jako instytucji wzmacniającej nasz kraj. Jest to szczególnie widoczne wśród osób deklarujących oddanie głosu na Konfederację.
- Choć młodzi Polacy mniej chętnie uznają potrzebę prawnych gwarancji równych zasad dla różnych grup, to jest to zależne też od preferencji politycznych. Młode osoby deklarujące oddanie głosu na Konfederację nie zgadzają się z tym stwierdzeniem w 57%.

Edukacja w Polsce: co sądzą młodzi na temat polskiej szkoły

Proszę wskazać, w jakim stopniu zgadzasz się lub nie zgadzasz z poniższymi opiniami na temat edukacji w Polsce na poziomie podstawowym i średnim?

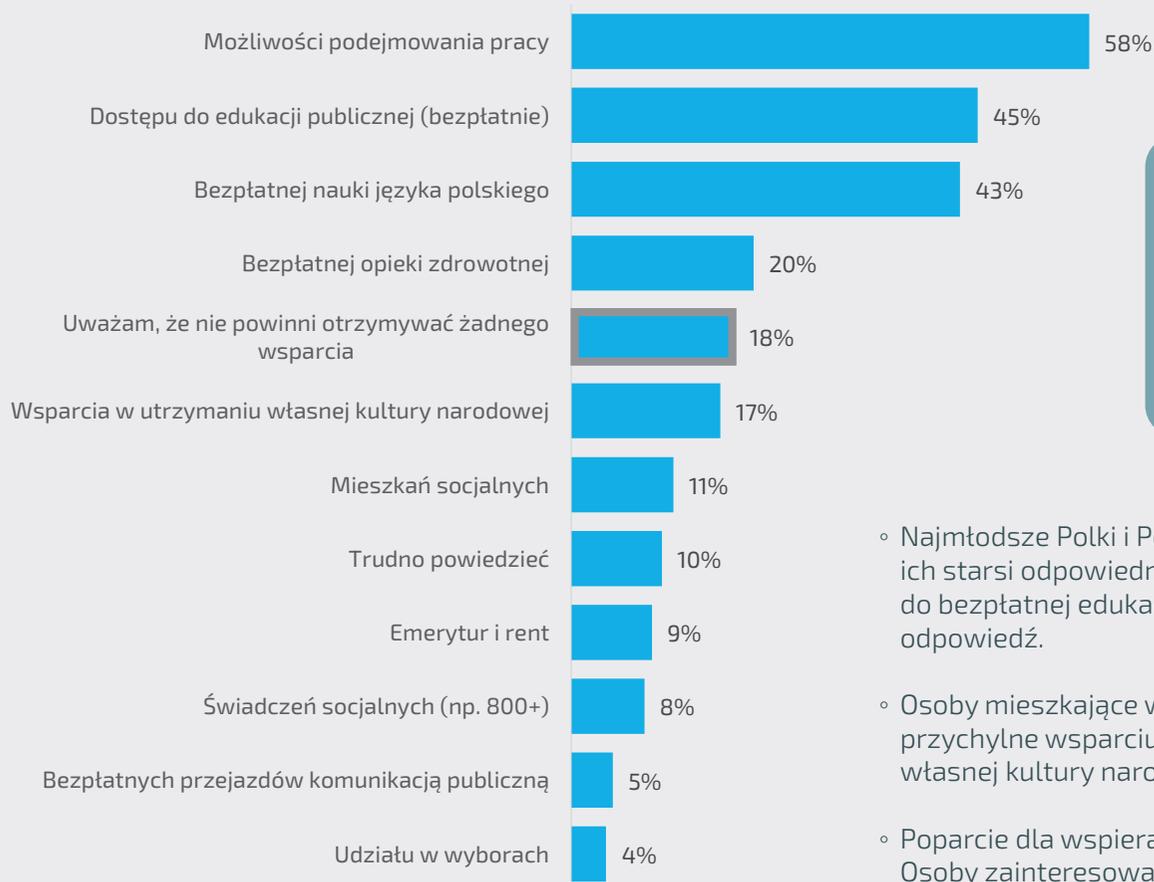
Przygotowanie do życia we współczesnym świecie, nauka samodzielnego myślenia i dbania o swój stan psychiczny to główne braki wskazywane w systemie szkolnictwa

- Podobnie jak w 2023 roku, zdrowie psychiczne okazało się jednym z ważniejszych aspektów, które młodzi chcieliby widzieć jako priorytety nauczania szkolnego.
- Badanie pokazało obawy młodych co do przyszłości: przygotowanie do życia we współczesnym świecie, funkcjonowania na rynku pracy i samodzielne myślenie to obszary, które uznawane są za niezagospodarowane przez szkołę.
- Wśród najmłodszych uczestników badania (16-19) uwagę zwraca hierarchia wartości. Te patriotyczne nie są postrzegane jako braki i przegrywają z potrzebą nauki o problemach współczesnego świata jak np. ochrona klimatu.

Stosunek do uchodźców z Ukrainy i różnych form ich wsparcia

Czy uważasz, że wojenni uchodźcy z Ukrainy powinni mieć w Polsce prawo do:

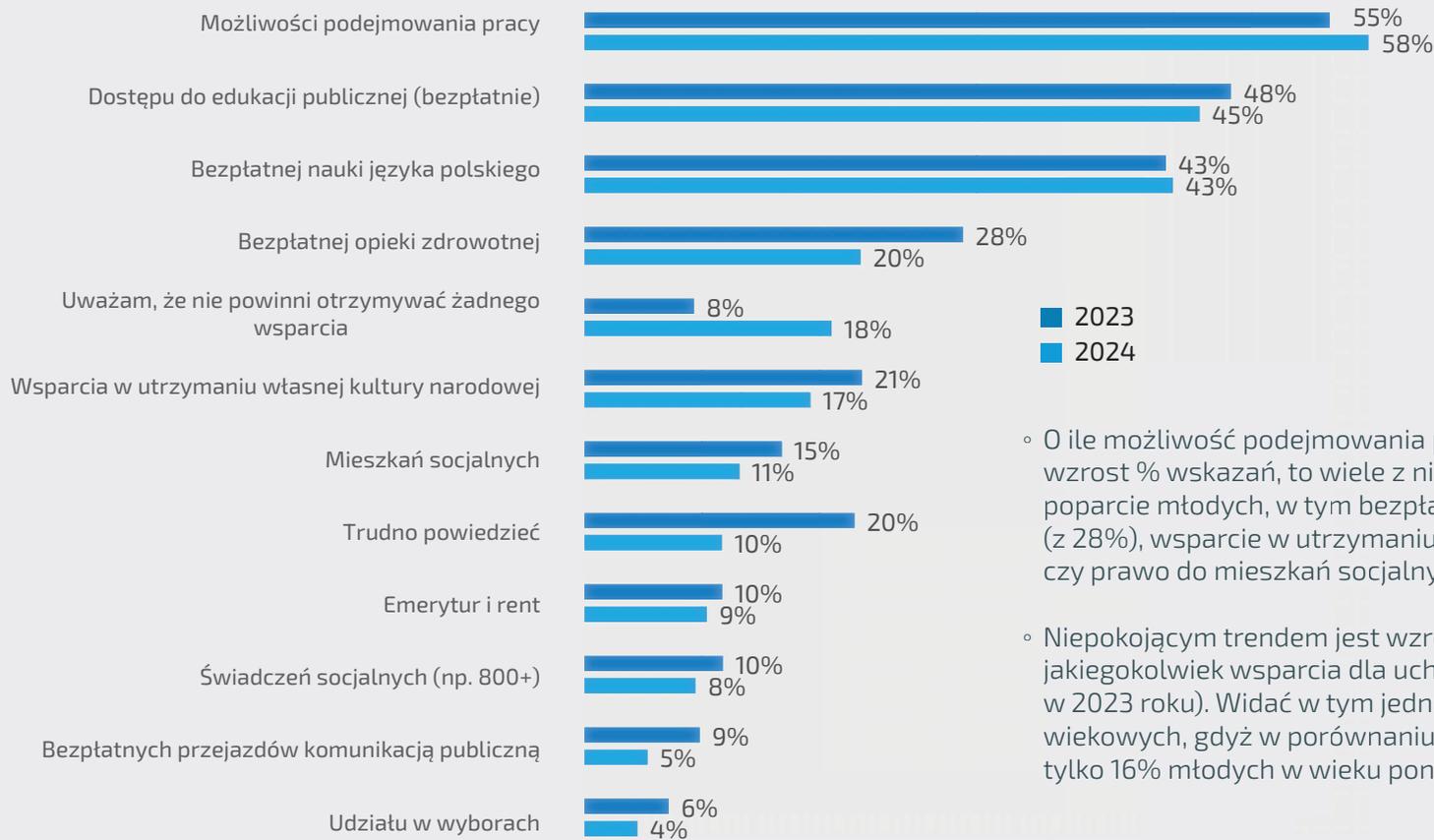
Możliwość podejmowania pracy, dostęp do edukacji publicznej i bezpłatnej nauki języka polskiego to dominująca wizja wsparcia dla uchodźców z Ukrainy

- Najmłodsze Polki i Polacy w wieku 16-19 częściej popierają różne formy wsparcia niż ich starsi odpowiednicy. Szczególnie widać to na przykładzie wsparcia dla dostępu do bezpłatnej edukacji publicznej, gdzie aż 52% młodych w wieku 16-19 wybrało tę odpowiedź.
- Osoby mieszkające w miastach pow. 100 tys. – 500 tys. mieszkańców są najbardziej przychylnie wspieraniu uchodźców z Ukrainy w postaci bezpłatnej edukacji (52%), utrzymania własnej kultury narodowej (23%) oraz przyznawaniu mieszkań socjalnych (19%).
- Poparcie dla wspierania uchodźców z Ukrainy rośnie wraz z zainteresowaniem polityką. Osoby zainteresowane częściej wskazywały różne formy pomocy.

Stosunek do uchodźców z Ukrainy i różnych form ich wsparcia: 2023 vs 2024

Czy uważasz, że wojenni uchodźcy z Ukrainy powinni mieć w Polsce prawo do: (06.2023 & 09.2024)

Praktyczna integracja w społeczeństwie, to podobnie jak w 2023 roku, dominujący pogląd na wspieranie uchodźców wojennych z Ukrainy

- O ile możliwość podejmowania pracy i dostęp do edukacji publicznej zaliczyły wzrost % wskazań, to wiele z nich straciło w porównaniu z 2023 rokiem poparcie młodych, w tym bezpłatna opieka zdrowotna (z 28%), wsparcie w utrzymaniu własnej kultury narodowej (z 21%), czy prawo do mieszkań socjalnych (z 15%).
- Niepokojącym trendem jest wzrost % osób opowiadających się za brakiem jakiegokolwiek wsparcia dla uchodźców z Ukrainy (z 8% w 2023 roku). Widać w tym jednak dużą dysproporcję wśród różnych grup wiekowych, gdyż w porównaniu do 21% młodych w wieku 25-29 lat, tylko 16% młodych w wieku poniżej 24 roku życia wskazało tą odpowiedź.

Podejście do wybranych kwestii społecznych – główne obserwacje

Wzrost cen i kosztów utrzymania, opieka zdrowotna oraz rosyjska agresja na sąsiadujące kraje to **najistotniejsze problemy w kraju dla młodych.**

Na szczególną uwagę zasługuje kwestia bezpieczeństwa w związku z rosyjską agresją, która wyprzedziła nawet edukację wyżej notowaną w 2023 roku.

75% młodych Polek i Polaków wskazało **dostępność mieszkań jako istotny problem w naszym kraju.**

W połączeniu z obawami o wzrost cen/inflację, kryzys mieszkalnictwa wydaje się mocno dotyczyć najmłodszych członków społeczeństwa. Dostrzega to szczególnie starsza kohorta (25-29 lat), która najpewniej jest właśnie na etapie decyzji o własnym mieszkaniu.

Hierarchia problemów w kraju zmienia się wraz z preferencjami partyjnymi. Deklarujący oddanie głosu na Lewicę na pierwszym miejscu stawiają dostępność mieszkań, z kolei wyborcy bardziej prawicowych partii wskazują częściej imigrację jako istotny w kraju problem.

Ponad 60% młodych Polek i Polaków uznaje, że członkostwo w Unii Europejskiej **wzmacnia Polskę.** W szczególności dostrzegają to wyborcy Lewicy oraz Koalicji Obywatelskiej. Przeciwnego zdania są głosujący na Konfederację.

Podejście do wybranych kwestii społecznych – główne obserwacje

Więcej młodych kobiet niż mężczyzn jest skłonna zgodzić się, że w Polsce potrzebujemy prawnej gwarancji ochrony różnych grup społecznych.

Zdanie to podzielają również osoby zainteresowane polityką oraz zadowolone z sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju.

Młodzi uznają, że polska szkoła nie przygotowuje w dostatecznym stopniu do funkcjonowania na rynku pracy i za mało uczy **samodzielnego myślenia**. Być może odzwierciedla ich to obawy o przyszłość i brak przygotowania do życia we współczesnym świecie. Podobnie jak w 2023 r. istotne okazuje się też wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego, w ramach którego szkoła nie spełnia według młodych swojej roli.

Praktyczna integracja w społeczeństwie poprzez pracę, edukację i naukę języka to podobnie jak w 2023 roku, **dominujący pogląd na wspieranie uchodźców wojennych z Ukrainy**.

Niepokojącym trendem jest wzrost w porównaniu z zeszłym rokiem osób opowiadających się za brakiem jakiegokolwiek wsparcia, choć najmłodszy badani, którzy pewnie mieli okazję poznać ukraińskich rówieśników w szkole, rzadziej wskazywali tę odpowiedź.

Aneks metodologiczny

KSZTAŁT PRÓBY

Próba jest statystycznie reprezentatywna dla polskiej populacji w wieku 16-29 lat, z uwzględnieniem ich płci, wieku, poziomu wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania

TERMIN PRAC BADAWCZYCH

- 24-30 września 2024 r.
- Wykonawca: Ipsos

LICZEBNOŚĆ PRÓBY

- N = 1074
- Wiek: 16-29 lat
- Błąd statystyczny: +/-3,0% (przy przedziale ufności 0.95)

METODA BADAWCZA

- Wywiad internetowy wspomagany komputerowo (ang. Computer-Assisted Web Interview, CAWI)
- próba losowo-kwotowa

Liczby na wykresach wyrażone jako procenty są zaokrąglane do liczb całkowitych.

W niektórych przypadkach może to dać wynik 99% lub 101%.

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

Program Demokracji i Społeczeństwa Obywatelskiego

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu badawczego National Democratic Institute (NDI) we współpracy z Instytutem Spraw Publicznych. Opinie wyrażone w tym dokumencie są opiniami autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy jakiejkolwiek osoby z wyżej wymienionych organizacji.

Skład i opracowanie graficzne: Rafał Załęski

ISBN: 978-83-7689-497-3

Copyright by Instytut Spraw Publicznych 2024

